

Zdravíme pana
Z. KARÁSKA,
Arkansas

50 centů

TELEFONY:
(708) 749-1891
(708) 749-1898

6426 WEST
CERMAK ROAD
BERWYN, IL.
60402

(USPS 002670)

DENNÍ HLASATEL

THE OLDEST CZECHOSLOVAK DAILY NEWSPAPER IN THE FREE WORLD

Czechoslovak Daily Herald

VOL. XCVIV

SECOND CLASS
POSTAGE PAID AT
BERWYN, ILLINOIS

Established 1891

ČTVRTEK 12. ČERVENCE 1990 - Čís. 50

THURSDAY, JULY 12, 1990

Výtržnosti doma

Lída Rakušanová - rfe

Dalo se čekat, že lesk sametové revoluce začne jednou blednout. Začínají si toho všimnout i zahraniční dopisovatelé: londýnské Timesy uveřejnily velice kritický článek svého korespondenta Richarda Bassetta, který se zabývá zvýšením kriminality v Československu, a konstatuje mimo jiné, že lze v pražských luxusních hotelích dnes spatřit i členy italské mafie. Cituje hlasy obyvatelstva, stěžující si na to, že se nikomu nechce pracovat, že každý touží jen po rychlém zbohatnutí, čemuž vláda z bývalých disidentů, "odtržených" od života a zvyklých hlavně teoretizovat, nečelí dostatečně efektivně. Dokonce i členy hradní stráže viděl dopisovatel londýnských Timesů jednoho rána prý přioпилé. Dodejme, že zvedne-li se poklička, vyvalí se zákonitě, aby se tak řeklo, "vlny zdola" - a s nimi i pořádné kusy bahna. Nejsme v tom ostatně sami: očitý svědek mi tuhle popisoval, jak jedna školní

Pokračování na str. 10

Tisíce lidí se uchýlilo na různá vyslanectví v Albánii.

Asi 6.000 Albánců, prochajících před poslední stalinistickou vládou našlo útočiště na dvanácti cizích vyslanectvích v Tiraně, včetně vyslanectví Západního Německa. 51 Albánců, kteří se uchýlili na čsl. vyslanectví, odletělo do Prahy, kde jim byl povolen asyl.

Dobří vzduch pro soudruhy

Dagmar Vanečková

V 70. a 80. letech se prudce zhoršovalo životní prostředí v severních Čechách, v Praze, na Sokolovsku i v dalších oblastech. Vzduch se stával méně dýchací, stoupala nemocnost dětí, krátil se věk obyvatel. První to věděli, z důvěrných jen jim přístupných statistik, příslušníci nejvyšších stranických grémií. Namísto aby přikročili k radikálním opatřením na ozdravení životního prostředí pro všechny občany, starali se o sebe a své nejbližší. Jezdili se zotavovat a bavit tam, kde předpokládali čerstvé povětří - poněvíc do lesů jižních Čech. Hájníci a lesní dělníci se museli houfně stěhovat z hájoven a chalup v blízkosti svých pracovišť do paneláků a ubikací v obcích. Lesní samoty dostaly nové pány. Ještě předtím se na státní útraty objekty narychlo vylepšovaly, zaváděla se elektřina tam, kde

Pokračování na str. 5

Ústava otočená hlavou dolů ...

Federální soudy ničí ústavní zákon o občanských právech.

M. Stanton Evans.

Symbolism záhlaví v novinách z posledního týdne nemohl být lepším: "Admirál John Poindexter byl odsouzen do vězení po celoživotní a příkladné veřejné službě, zatím co Nejvyšší soud rozhodl, že pálení americké vlajky jest ústavně chráněnou "řečí". Říci trochu více by naznačovalo, v právně ústavních záležitostech, že žijeme ve světě obráceném hlavou dolů. Můžeme si být jisti, že existuje množství ostatních episod, které osvětlují tento názor stejně jasně: Mimo oplzlostí v bezcenné hudbě a uměleckých výstav, stále pokračující násilí proti vyznávání náboženství ve školách, zákonem vynucované obcování s lidmi, kteří mají AIDS, federální soudy nařizující povinné zvýšení daní atd.

Pokračování na str. 4

Nová federální vláda Čsl. republiky.

Prezident : Václav Havel

Ministerský předseda : Marián Čalfa

Místopředseda : Václav Valeš, Pavel Rychetský, Jozef Miklouška

Ministr zahraničních věcí : Jiří Dienstbier

Ministr národní obrany: armádní generál Miroslav Vacek

Ministr vnitra : Ján Langoš

Ministr financí : Václav Klaus

Ministr zahraničního obchodu : Slavomír Stračár, Vladimír Dlouhý, Pavel Hoffmann

Ministr práce a sociálních věcí : Petr Miller

Ministr dopravy : Jiří Nezval

Ministr spojů : Theodor Petřík, Josef Vavrašek a Květoslava Kořínková

Přechod k tržnímu hospodářství

Věra Burešová

Přechod k tržnímu hospodářství je prvořadým úkolem před kterým stojí společnost. Jedním z odvětví národního hospodářství, které v konečné podobě předkládalo každému z nás "úspěchy budování socialismu" byl a dosud je obchod, at' již socialistický

nebo družstevní, ze kterého se pomalu a jistě vytratila podstata obchodování. Téměř každý z nás denně vchází do špinavých obchodů, ve kterých je sortiment nabízeného zboží stále méně zajímavější. Není v nich vyjimkou muzeální vybavení např. chladí-

Pokračování na str. 11

Zprávy

ZE SVĚTA

PRAHA - ČSR

Československý parlament opět zvolil Havla za prezidenta. Dosažení bývalého odpůrce režimu a spisovatele divadelních her do dvouletého termínu, zakončilo sedmiměsíční přeměnu země v demokracii. Havel sloužil jakožto přechodný prezident po mírumilovné revoluci, která v posledním roce odstranila komunisty od vlády. Parlament byl zvolen v minulém měsíci.

Moskva - SSSR

Gorbačov dal sám sobě lhůtu dvou let k nápravě hospodářství Sovětského svazu. Stalo se tomu na třetí den zasedání kongresu komunistické strany, kdy se vyjádřil k televiznímu reportérovi: "Myslím, že ve dvou letech, nebude-li žádných změn, toto vedení musí odejít". Bylo to tedy poprvé, kdy si dal lhůtu, ve které by měl vyřešit hospodářské a společenské problémy země. Ačkoliv bylo očekáváno, že se kongres promění v hromadný útok na Gorbačova, zasedání probíhalo celkem klidně, vzdor tomu, že byl předmětem, spolu s Politburo, ostré kritiky. Místo toho, umírnění a konzervativní komunisté hledají cesty, jak by zajistili budoucí existenci strany. "Potřebujeme udržet socialism, ale jak"? tázal se jeden delegát z Ukrajiny. "Stalin postavil tento model. Nyní se nám nelíbí, ale nemáme nic nového. Jsme v ideologické krizi". Nikdo si však posud nepoložil otázku, jak to vlastně Gorbačov myslel. Kdo dal komu dva roky? Pokouší se politický spekulant vymáčkout další dva roky pro svůj pokus o zachránění bolševismu pro 'příznivější počasí', pomocí předpisu, jako je povinné užívání jedné pilulky 'koncentrovaného kapitalizmu' na noc pro každého s nadějí, že zítra bude mít v SSSR 'kapitalistický blahobyt' pod dozorem neomylné strany a za jeho předsednictví? Ani v této věci

není Gorbačov originelní. 'Domani matina', 'mañana', 'morgen, morgen nur nicht heute, sagen alle faule Leute' a 'zítra jen ne dnes, říká každý líný pes'. Avšak v přítomné době se zdá, že Gorbačov zůstane hlavou komunistické strany, neboť zatím se neobjevil žádný vážný kandidát, který by ho mohl vystřídat. Dle stávající situace bude asi zvolen znova.

VARŠAVA - Polsko

V anticipaci nastávajících větších změn v polské vládě ministerského předsedy Mazowieckého, jeho ministr zemědělství resignoval. Mazowiecki je pod tlakem, aby vyčistil zbytek komunistů, kteří přečkali jejich pomalé, ale důsledné odstraňování z veřejného života.

Hned na to další tři komunističtí příslušníci ve vládě také rezignovali, což nyní činí čtyři komunisty z pěti. Odstranění posledního, který ještě zbyl, je pouze otázkou času.

Jelikož se Polsko stalo jakýmsi 'barometrem' v bouřlivém počasí měnící se východní Evropy, svět se zvědavostí očekává, co se stane s komunisty v Československu, kteří se drží za pomoci naivních lidí ve svých úřadech jak 'zvolených' tak i získaných jmenováním, jako jsou nechutní bolševici na místech vyslanců a pod.

BRUSEL - Belgie

Ze studie mzdových nákladů jižní části Evropského společenství vyplývá, že tyto země nemají tak velké výhody nad bohatšími severními zeměmi z nižších mezd, jak věří někteří lidé. Rozdíly v nominálních mzdových výdajích ve většině ES, jsou z větší části vyváženy rozdíly v produktivitě, jak praví studie. Tím je míněno, že situace je jen malou pobídkou pro společnosti, aby přesunuly svou výrobu do států, kde existují nízké mzdy.

Zpráva komise ES praví: 'Nízké mzdy nutně neznamenají nízké mzdové náklady'. Říká dále, že výlohy za práci, jakožto část 'přidané hodnoty' k výrobku během jeho zpracování, odchyluje se pouze velmi málo od jedné země ES ke druhé.

Miroslav Štěpán, usvědčený dřívější šéf pražské komunistické strany, je vyobrazen jak sedí v Praze u soudu. Byl odsouzen na čtyři roky.

Studie také poznamenává, že Spojené království, kde mzdy jsou často nižší než v jiných státech ES, 'má jednotku pracovních výloh... srovnatelnou s Federální republikou Německa, Francie a Itálie, a v mnohých případech dokonce i vyšší'.

LONDYN - Anglie

Je NATO nový stát či vláda? Dle zprávy z Londýna, NATO souhlasilo, pod vlivem změn ve Východním bloku, s revizí své vlastní (!) politiky. Na první den londýnské dvoudenní schůzky, západní spojenci všeobecně souhlasili s návrhem Bushe, aby vyhlásili, že NATO použije nukleárních zbraní pouze jako 'posledního resortu', jak se vyjádřili oficiální zástupci Spojených států. Spojenci také souhlasili s americkým návrhem, aby byl pozván sovětský vůdce Gorbačov a aby oslovil schůzi spojenců. Pozvání by mělo být důkazem, že skupina chce vstoupit do éry spolupráce se svými protivníky ve východní Evropě. Spojené státy a Bonn zřejmě dosáhly kompromisu ve věci příslibu, dle kterého by byl snížen počet vojsk nově sjednoceného Německa. Tímto dramatickým a symbolickým gestem chtějí Západní spojenci ukázat svou vůli spolupracovat se sovětským vůdcem Michailem Gorbačovem.

Zprávy

AMERICKÉ

WASHINGTON D. C. - USA

Zákon proti průmyslové špiónáži. Senátní bankovní výbor se snaží vydat zákon, dle kterého by CIA sledovala činnost zahraničních elementů, kteří se snaží proniknout do vysoce technologických trhů Spojených států. Stoupenci volného obchodu Bus-

hovy administrace však oponují této myšlence. Ale spolu s mizející hrozbou se strany Sovětů, někteří členové americké výzvědné služby by vítali novou roli.

*

Sununu se potí pod kritikou ze strany republikánských konzervativců. Na Bushův příkaz ukázal senátorům GOP kompromisní koncept zákona o diskriminaci v pracovních poměrech, ale zákonodárci, kteří již byli podrážděni daňovým kotrmelcem Bushe, vytýkají mu, že se vzdal liberálům.

WASHINGTON D. C. - USA

Kancelář dozoru nad úsporností (The Office of Thrift Supervision) oznámila, že se rozhodla zveřejnit vyšetřování případu konfliktu zájmů proti Neil Bushovi, synu prezidenta Spojených států a bývalému řediteli zbankrotovaného peněžního ústavu Silverado Banking, Savings and Loan Association v Denveru, vzdor jeho protestu, že motivem akce proti němu jsou 'politického' původu.

Kancelář dále obvinila pana Bushe, že porušil bankovní předpisy, neboť volil pro schválení půjčky svému obchodnímu společníku a že zatajil ústavu své obchodní vztahy k žadateli půjčky. Nejdůležitější obvinění proti němu byly nedávno předmětem jednání bankovního výboru Domu zástupců, který se zabýval bankrotem Silverado instituce.

Pan Bush sloužil ve správní radě Silverada od srpna roku 1985 až do srpna roku 1988. Rezignoval po té, co jeho otec získal nominaci na úřad prezidenta Spojených států. Silverado bylo převzato vládou v prosinci 1988 a očekává se, že škoda, kterou musí poplatníci zaplatit se pohybuje kolem částky jednoho bilionu dolarů.

Czechoslovak Daily Herald

DENNÍ HLASATEL

Established 1891

6426 W. CERMAK ROAD, BERWYN, IL. 60402

TEL.: (708) 749-1891 and 749-1898

Second class postage paid at Berwyn, Illinois

Published Tuesdays, Thursdays and Sundays, except holidays

SUBSCRIPTION PRICES (CENY PŘEDPLATNÉHO):

UNITED STATES		CANADA (in US Dollars)	
Daily and Sundays (Denní a Nedělní)	Sunday Only (Nedělní pouze)	Daily and Sundays (Denní a Nedělní)	Sunday Only (Nedělní pouze)
3 months \$25.00	\$15.00	3 months \$ 35.00	\$18.00
6 months \$42.00	\$25.00	6 months \$ 55.00	\$30.00
12 months \$80.00	\$42.00	12 months \$100.00	\$52.00

Denní a Nedělní Hlasatel je otevřenou tribunou pro všechny čtenáře, bez rozdílu politické či spolkové příslušnosti a náboženského vyznání. Upozorňujeme, že redakce se nemusí vždycky s uveřejněnými články ztotožňovat. Redakce si vyhrazuje právo zkracovat zasláné články. Zasláné rukopisy se nevracejí. Za změnu adresy účtujeme \$3.00.

OVERSEAS in US Dollars

3 months \$ 38.00	\$22.00
6 months \$ 70.00	\$35.00
12 months \$125.00	\$65.00

Jiný národ, jiný názor na pomoc, obchod a přírodní prostředí. V tomto bývalém hlavním městě olejářského průmyslu, které bylo dekapitováno dobrodružstvím trpaslíka Středního východu, sešli se v sobotu vůdové průmyslových demokracií, aby zahájili výroční rokování o hospodářské situaci světa, jehož takřka denním změnám ztěží porozumí i vycvičení národohospodáři, natož obyčejní politikové zvolení na základě slibů a velkých úst. Zatím nikdo nechce přiznat, že svět je v chaosu nejen hospodářském, ale také ideologickém. Hlavními body jejich zasedání má být hospodářská pomoc Číně a Sovětskému svazu, liberalizace světového obchodu a vyčištění zaneřáděného přírodního prostředí, vzduchu, země a vody.

Účastníky jsou představitelé nejvyšších světových společností vybudovaných na principu volné soutěže, soukromého vlastnictví a zákona o nabídce a poptávce, i když tyto tři postuláty jsou v nynější době hodně otkrojovány a socialistická spodnička čouhá každému z pod sukní. Jde o Spojené státy, Německo (ačkoliv tisk a ostatní informační prostředky stále referují k Západnímu Německu), Francii, Británii, Japonsku, Itálii a Kanadu.

Tak jako v minulém roce při hospodářském zasedání týchž mocností v Paříži, předseda Michail Gorbačov je neviditelnou osobou, ale jeho vliv je onnipotentní. Každý ho chce zachránit. Co kdyby se najednou vynořilo národní Rusko, které již dnes je prohlašováno za antisemitickou příšeru? Přízrak Krymu je psán tajemnou rukou po všech zdech světových parlamentů.

Přední činitelé Spojených států odhalili, že prezident Bush obdržel minulý týden poselství od Gorbačova, podobné tomu, které poslal minulý rok francouzskému prezidentu Francois Mitterandovi těsně před zahájením vpředu již zmíněné schůzky, ve kterém žádal, aby mu byl přiznán hlas v řadách hospodářských rad Západu. Gorbačov zcela otevřeně žádá o hospodářskou pomoc ze Západu. Asi proto přišel s úskokem o nutnosti dalších dvou let, které 'potřebuje k uskutečnění perestrojky'.

Na televizním interview CNN, tajemník Státního departmentu James A. Baker III. vyslovil důvěru, že vrcholná schůzka dosáhne 'značného kusu dohody' v poskytnutí technické pomoci Moskvě, ale nešel dále za kvalitu svého prohlášení.

Spojené státy a Británie se připravují na diskusi o kontraverzním plánu půjčky asi 15 bilionů (miliard), ve formě mezinárodní pomoci Sovětskému svazu. Obavy se zdají být zbytečné. Sovětští vedoucí ekonomové a političtí představitelé plně souhlasí. Říka-

jí, že pomoc by byla sice vítána, ale země není připravena, aby ji absorbovala.

Houston, jako místo mezinárodního jednání tohoto rozsahu, má eminentní zájem o uspořádání světového obchodu, přesněji řečeno o stabilizaci obchodu s olejem a ještě přesněji řečeno o stabilizaci vyšší ceny oleje. Po válce Yom Kippur arabské státy vystupňovaly těžbu ropy z 27 milionů sudů denně, v roce 1972, na 30 milion, v roce 1973 a v roce 1974. Podobnou taktiku užil Sovětský svaz - ze 7.88 milionů na 8.33 a 8.86 až na 11.68 milionů v roce 1988. Těžba ve Spojených státech podstatně klesla z 9.44 na 9.21 a 8.77 a v roce 1988 na 8.13 milionu sudů denně.

Hlavním činitelem a manipulantem se stal OPEC (Organization of Petroleum Exporting Countries) Organizace petrolej (ropu) vyvážejících zemí, založené dne 14. listopadu roku 1960. Drastickým snížením cen suroviny, čistě ve stylu velkých monopolů a zvýšením těžby, Spojené státy byly přitlačeny ke zdi - cena ropy klesla v roce 1989 ze 30 dolarů sud na pouhých 10 dolarů. Za tu cenu Texas nemohl těžit ani vodu. Přišel takřka na buben.

Uvolnění světového trhu je velkou jeho nadějí na novou prosperitu, ovšem, dovolí-li Israel. Ještě jedna válka jako byla Yom Kippur a Spojené státy budou žádat o hospodářskou pomoc od Sovětského svazu, či nějaké nové Ruské federace. Spojené státy by snad měly pomáhat v prvé řadě sobě, to jest svým občanům, daňovým poplatníkům, kteří nakonec celou tu legraci mezinárodních nomádů a pijavic musí platit z vlastní kapsy.

WASHINGTON D. C., USA

Příští daň bude na dýchání a ta po ní na pomníky dnešních politiků. Bushova administrace se snaží o představení nové, široko působící nové daně na energii. Dle vyjádření administrace a kongresních představitelů, tato daň by měla být jednou z těch, které by pomohly ucpat díru ve federálním rozpočtu. Tato daň, známá pode jménem BTU daň (což stojí pro Britskou tepelnou jednotku, která je měřítkem energie) týká se benzínu, oleje, přírodního plynu jakož i nukleární a hydroelektrické síly. Mluvě o benzínu, návrh, o kterém se debatuje, by přinesl přírůstek pěti až šesti centů na jeden galon.

Bude-li tento návrh přijat vrcholnou schůzkou, které se mají účastnit zástupci obou stran, daň by pravděpodobně byla jediným největším zdrojem příjmu ve snáhách o snížení schodku. Měla by přinést až 20 bilionů (miliard) dolarů za rok.

Někteří demokraté odporují této nové dani a říkají, že je 'regresivní', to znamená, že má 'zpětnou

Gorbačov a Ivan Poliznikov, první sekretář Ruské komunistické strany, debatuji o přestávce třetí den zasedání kongresu komunistické strany, na kterou byl Gorbačov podroben přísné kritice. Jeho podporovatelé říkají, že mnozí vedoucí stran jednotlivých republik jsou loyální Gorbačovovi.

účinnost', neboť dopadne s větší silou na daňové poplatníky s nízkým příjmem než na ty, kteří se nacházejí ve vyšší daňové stupnici.

Plán o představení daně z převodu cenných papírů získává větší a větší podporu, vzdor protestům obchodníků, kteří se zabývají jejich prodejem. Zatím pivovarnický průmysl, vedený společností Anheuser-Bush, připravuje se zabránit přírůstku federální daně na pivo.

ATLANTA - Georgia, USA

Svoboda slova a tisku je to, co se líbí liberálům, včetně pálení vlajky. Ale užití těchto slov konzervativci, uráží 'jemnocit' liberálů. Rozhlasové prostředky zápasí se způsobem, jak zacházet s pobuřujícími reklamami zaplacenými některými kandidáty. Po vysílání inserátu kandidáta na úřad zástupce guvernéra státu Georgie J. B. Stonera, který zněl: 'Chvalte Boha za AIDS' a který dále napadl černochoy, židy a homosexuelní na televizní stanici v Atlantě. stanice musela oznámit veřejnosti, že federální zákon vyžaduje, aby obchodní reklamy byly vysílány necensurované.

WASHINGTON D. C. - USA

Bilion sem, bilion tam, vždyť to někdo zaplatí, at' má či nemá peníze. Kongresní věstník, který vychází jednou za čtvrt roku napsal, že vláda přeplatila ve zvláštních odměnách jeden bilion dolarů dvěma smluvním firmám za jejich námahu ve formě kontroly výdajů při stavbě orbitového dalekohledu Hubble. Ten jak známo a předvídáno, se stal velkým bohlavem pro národní

aeronauteckou a kosmonauteckou administraci (NASA). Časopis také hlásil, že přeplatek se udál ve stejné době, kdy náklady na stavbu dalekohledu dramaticky začly stoupat. Původní náklady na Hubble, dle odhadu, byly 678 milionů dolarů, ale jeho poslední cenová cedulka byla vyšší než jeden a půl bilionů dolarů. Má se za to, že až poslední kalkulace výloh budou ukončeny, jeho cena stoupne o další bilion dolarů.

WASHINGTON D. C. - USA

Mluví zákonodárného sboru zřejmě vůbec nerozumí podstatě daní. Není jim jikdo jiný než mluvčí Domu zástupců Thomas S. Foley. K existujícímu zmatku v daňovém systému nenajdete člověka, který by něco věděl o vědě zvané 'postih, přesun a dopad daní'. Pan Foley prohlásil: 'Lidé s nejvyšším příjmem mají platit nejvyšší daňové sazby a nikoliv lidé, kteří jsou stupeň pod nimi. Upravíme-li tuto nerovnost, pak nepředepisujeme žádnou novou daň.'

Zdá se, že k politické kariéře nejenom v Americe, ale i všude jinde je zapotřebí, aby člověk měl jednu velkou 'ctnost' a tou je hloupost. Jen jí široké vrstvy rozumí.

NOVY YORK N. Y. - USA

Pokles cenných papírů na burze. Ceny akcií a dluhopisů velice silně klesly, o 32.42 bodu. Důvodem byla zpráva, že Bushova administrace zamýšlí uvalit 5 procent daň na prodej obligací.

Takovéto události jsou sto přesvědčit běžného pozorovatele, že naše společnost se zbláznila, kde dobré a špatné, nevinnost a vina, moudrost a bláhovost jsou beznadějně popleteny. Avšak existuje metoda vedoucí k tomuto blázinci. Většinou je soustředěna u federálních soudů a v jejich podivném čtení naší ústavy. Porozumíme-li jednou tomuto zdroji chyb, kaleidoskop absurdnosti začne být srozumitelnější - ačkoliv tato srozumitelnost je depresivního druhu.

Případ Poindexterův je jiného druhu, ale většina ostatních námětů může být družena dohromady. Co má společného pálení vlajky, oplzlost, zákaz modliteb ve školách, najímání kvot různých druhů, Mirandův výnos a federální diktát místním školám? Odpovědi na to vše je, že ve všech těchto případech federální soudy vynášely rozsudky proti státům a místním obcím, všechny údajně založené na ústavním zákonu o lidských právech. Bezprostředním bodem v tomto případě jest spor o spálení vlajky přechodně vynešený rozhodnutím Nejvyššího soudu před rokem, že výnos státu Texas, který zakazoval takovouto činnost, zbavuje první dodatek ústavy svého účelu a tím jest ochrana svobody slova. Podobné argumenty jsou užívány právníky "občanských svobod" v hádce skupiny "2 Live Crew" a ve snahách města Cincinnati zakázat výstavu Roberta Mapplethorpeových "domácně-erotických" obrazů.

V těchto a v nespočetném množství jiných případů, je prostě předpokládáno jakožto za samozřejmé, že První dodatek ústavy ovládá státní a místní vlády. Veškeré spory jsou o tom, zda v některé zvláštní situaci, specifická místní politika, týkající se řeči, náboženského vyznání, kriminálního práva, či cokoliv podobného, je povolena dle zákona o občanských právech. Záleží jen na náladě federálních soudců, zda některá jednání jsou dovolena (náboženské kluby na majetku veřejných škol), ale ostatní nejsou (omezení práva na spálení vlajky).

Avšak nic z tohoto všeho nemá co dělat s Prvním dodatkem ústavy či zbytkem ústavního zákona o občanských právech. Naopak. Celým důvodem původních deseti dodatků ústavy byla ochrana států a jejich občanů před zásahem federální vlády. Je svědectvím naší úžasné ignorance naší vlastní historie, že jen několik komentátorů zdá se být toho všeho vědomo. Cílem ústavního zákona o občanských právech je křišťálově jasný ze zákonodárského pozadí. Takoví odpůrci federalismu jako byl Patrick Henry a baptisté z Virginie, obávali se, aby nová federální ústava, která údajně měla za úkol omezit moc, nespokla státy a svobody svých občanů. Jejich nátlak donutil Jamese Madisona, aby předložil ústavní doplňky v prvním kongresu a tím zajistil, že nově stvořená vláda nebude se míchat do místních záležitostí, či že i jinak nevystoupí z řady. A tak, abychom citovali zřejmé, zákazy Prvního dodatku ústavy jsou namířeny na kongres - zákonodárnu naší federální vlády.

Na příklad tím je míněno, že různé státy mohou a také tak učinily, usilovat o různé druhy náboženské politiky (včetně ustavených vyznání, zákony podporovanými vyznáními, náboženskou kvalifikací pro úřad); že mohou spravovat své školy a systém kriminálního práva dle svých vlastních ústav; a že mohou přijmout takové zákony, které považují za vhodné pokud se týkají tisku, řeči a ostatních námětů, které byly ponechány ústavou k rozhodování místní soudní pravomoci. Tyto všechny záležitosti nepatřily do pravomoci federální vlády. Takovému rozdělení úkolů rozuměli všichni účastníci ústavní debaty. Dokonce i bez ústavního zákona o občanských právech, jak Madison stále tvrdil, hlavní vláda měla se omezit na záležitosti národního a mezinárodního významu, zatím co denní zájmy náboženské, školní, kriminálního práva atd., měly být pod záštitou státu. Myšlenka za ústavním zákonem o občanských právech měla zdůraznit tento koncept bez jakýchkoliv pochyb. Na tento cíl bylo vhodně poukázáno Thomasem Jeffersonem v jeho komentářích na náboženské otázky a na záležitosti řeči a tisku. Na příklad na řízení tisku Jefferson vyjádřil: "Činit tak je mocí, která je plně vlastněna několika stupni státního zákonodárství... Zatím co odpíráme kongresu právo na kontrolu svobody tisku, ztěžujeme zajistit práva státu a jejich výsostného práva, aby tak učinily". (Mé zdůraznění). Dle tohoto pojetí, rozhodnutí o právu spálit či nespálit vlajku, prohlásit "2 Live Crew" za oplzlé, zakázat či nezakázat Mapplethorpeovu výstavu, bylo by rozhodnuto státem a místní správou, ne však federálními soudy. Totéž by se vztahovalo na veřejné modlení, policejní řízení, školní daně, poměrné rozdělení a množství ostatních témat. Soustředěním se na tyto místní otázky, federální soudnictví, nejenom že stvořilo vřavu zmatku, ale ve skutečnosti změnilo ústavu a postavilo ústavní zákon o občanských právech na hlavu. Tento výkon položí do souvislosti současné mečení obce, občanských "libertinů" o svátosti Prvního dodatku a s nikdy dovoleným dotýkáním se ústavy. Přichází-li toto vše od lidí, kteří obrátili ústavu vnitřkem ven, pak se jedná o to nejvyšší pokrytectví. Právním žvaněním, kterým toho všeho bylo docíleno, bude předmětem jiné úvahy.

Pro tento okamžik stačí jen poznamenat, že všichni tito údajní

Obavy z ozónové vrstvy?

rfe - B

Všade sa hovorí o diere v ozónovej vrstve, problémom sa zaoberala aj Medzinárodná konferencia v Londýne. Je situácia vážna, alebo môžeme -ako sa hovorí v Británii- pit' čaj a čakať čo sa stane? Podľa doterajších vedomostí to vyzerá takto:

Čo je ozónová vrstva? Je to hrehký štít v stratosfére, ktorý brzdí ultrafialové žiarenie, spôsobujúce rakovinu. Ozónová vrstva tiež reguluje podnebie.

V čom pozostávajú všetky obavy, týkajúce sa ozónovej vrstvy? Stále narastajú príznaky, že ozónová vrstva sa stenčuje. Platí to pre celý svet, na jar je však nad južným pólom diera, veľká ako Severná Amerika. Od roku 1979 sa diera každoročne zväčšuje. Predpokladá sa, že ozónová vrstva sa stráca aj nad severnou pólguľou.

Čím je to zapríčinené?

Nepochybne ide predovšetkým o vplyv takzvaných chlórfluoro-uhlovodíkov. Je to chemická zlúčenina ktorá sa od roku 1928 používa v chladničkách. Odvtedy ju nasadzujú v klimatizačných zariadeniach, rozprašovačoch, v umelých hmotách a ako riedidlo v elektronickej priemysle.

Ako tieto zlúčeniny súvisia s ozónovou vrstvou?

Molekuly chlórfluorokarbónov (CFC) stúpajú do stratosféry, kde vytvárajú zlúčeniny, zvané chlóriny, ktoré rozkladajú molekuly ozónu. Im príbuzné halóny, používané v hasiacich prístrojoch, sú ešte radikálnejšie.

Aký to má vplyv na zdravie?

O tom sa ešte všetko nevie, v každom prípade však zvýšenie ultrafialového žiarenia môže spôsobiť šírenie kožnej rakoviny, ohrozovať imúnny systém a môže spôsobiť šedý zákal na očiach.

Aké sú dôsledky pre životné prostredie?

Účastníci konferencie v Londýne sa zhodli v názore, že tieto plyny

spôsobujú všeobecné oteplenie zeme, zjav, známy pod menom "Skleníkový efekt". Porušenie ozónovej vrstvy môže narušiť rovnováhu oceánskych ekosystémov, pol'nohospodárskych plôch a zosilniť zamorenie vzduchu v dolných vrstvách.

Kto hlavne používa freóny a halóny?

Predovšetkým priemysel'né krajiny - vyše 80 percent.

Robí sa niečo pre záchranu ozónovej vrstvy?

Montreálska dohoda má za cieľ znížiť výrobu a spotrebu chlórfluorokarbónu na celom svete do konca storočia o 50 percent. Dohodu ratifikovalo 31 krajín, ďalšie vrátane Poľska a Mad'arska, sľúbili v Londýne, že sa k dohode pripoja. To by bolo spolu asi 50 krajín. Väčšina zo 123 zúčastnených krajín sa doteraz pre nič nerozhodla.

Môže montreálska dohoda vôbec niečomu nejak pomôcť?

Väčšina vedcov v Londýne zastáva negatívne stanovisko. Britskí vedci uvádzajú, že radikálne plyny v stratosfére sa za 50 rokov zdvojnásobia i v prípade úspechu montreálskej dohody.

Dá sa urobiť viac?

Európske spoločenstvo a Spojené štáty sa napríklad rozhodli do roku 2000 úplne vylúčiť chemikálie, ohrozujúce ozón.

Prečo toľko iných krajín váha?

Rozvojové krajiny, ktoré aj tak nenesú veľkú zodpovednosť, sa obávajú dôsledkov na životnú úroveň. Čína a India žiadali technologicko-finančnú pomoc.

Aké sú vyhliadky do budúcnosti?

Výstižne to povedala predsedníčka britskej vlády Margaret Thatcherová. Ak by sa zajtra zakázali všetky radikálne chemikálie, ozónová vrstva by sa stenčovala ešte 10 rokov a naša Zem by potrebovala 100 rokov na regeneráciu tohto ochranného štítu.

obránci ústavního zákona o občanských právech jsou ve skutečnosti jeho největšími nepřáteli.

Přel. J. M.

Navštivte svobodné

ČESKOSLOVENSKO 1990

Nyní bez víza a povinné výměny.

Každý měsíc máme 3 skupinové odlety do Prahy a Bratislavy za nejnižší ceny na rezervovaná data. Zavolejte o podrobnosti!

Levné ceny do dalších evropských měst.

FRANKFURT \$599.00	MNICHOV \$659.00
ZENEVA \$629.00	PAŘÍŽ \$659.00

plus 25.00 dolarů daň

VIDEN speciál \$734.00 plus \$16.00
VARŠAVA speciál \$699.00, děti do 17 let jen 499.00

Pronajmutí aut v Evropě za velmi výhodné ceny.
Návštěvy z Československa vyřizujeme rychle a spolehlivě na jakoukoliv dobu pobytu.

 WEBER TRAVEL AGENCY

6805 W. Čermák Road, Berwyn, IL. 60402
TEL. (708) 749-1333

J. Přibík - rfe

V den čtvrtého výročí černobylské katastrofy se na několika místech v Sovětském svazu konaly protestní demonstrace. Nedošlo k nim pouze proto, že účastníci chtěli světu havárii pouze připomenout a dosáhnout tak, že se na ni nezapomene. Demonstrace byly rovněž výrazem rostoucích iritací: co se to tehdy vlastně stalo, jaké jsou následky exploze v jednom bloku elektrárny, co to stálo, co to ještě bude stát a kdo za to byl nebo bude popohnán před soud.

Teprve teď si lidé připomínají, jak zmatené byly svého času první informace, jak navzdory glasnosti sovětské sdělovací prostředky mlčely tak dlouho, dokud se v cizině jednoznačně neprokázalo, že k výbuchu došlo právě a jenom v ukrajinském Černobylu. Ani další zprávy nepřinesly uklidnění. V prosinci 1988 oznámil ředitel černobylské jaderné elektrárny, že závod a jeho okolí byly dekontaminovány, tedy zbaveny radioaktivního zamoření. O několik měsíců později však Vitalij Starodumov pověřený dekontaminací prohlásil, že se zamoření podařilo omezit pouze na původní oblast katastrofy. Neuplynuly ale ani dva měsíce a sovětská vláda přiznala, že z výše zmíněné dekontaminované oblasti bylo přesto evakuováno dalších 100 tisíc osob a to v okruhu 650 kilometrů od centra výbuchu. A letos, v předvečer čtvrtého výročí oznámil náměstek ministerského předsedy Doguzijev, že do konce roku 1993 bude evakuováno z postižených oblastí na Ukrajině, v Ruské federaci a Bělorusku dalších asi 200 tisíc osob. Tisková agentura TASS navíc vyčíslila, co stály záchranné práce v letech 1986-1989: totiž devět miliard rublů. A v Nejvyšším sovětu se i nadále vede v příslušném odborném výboru diskuse o tom, kolik to ještě bude stát. Zatím tři ze čtyř černobylských reaktorů dále pracují a elektrárna snad bude odstavena až v roce 1995. Byla vyčleněna částka 16 miliard rublů: je to snad suma konečná?

Nejméně iluzí si o tom dělá člen zmíněného výboru ukrajinský poslanec Ščerbak. Ten prohlásil ve středu na tiskové konferenci, že nezahynulo (jak tvrdí oficiální údaje) pouze 31, ale 300 osob. Že na odstranění všech škod způsobených havárií bude muset být v příštích deseti letech vydáno 250 miliard rublů. Ščerbak také žádal, aby se konečně řeklo, kdo vše zavinil, kdo je zodpovědný za počáteční oficiální mlčení a aby každý viník byl postaven před soud. Že to s Černobylem zůstává i nadále choulostivé, vyplývá i z vystoupení ministerského předsedy Ryžkova. Ten se nyní (se čtyřletým zpožděním) přimlouvá za mezinárodní pomoc při odstraňování následků havárie.

A když už hovoříme o sovětských problémech. Někteří Gorbačovovi spolupracovníci se už dlouho přimlouvají za radikální řez k ozdravení národního hospodářství. Jiní (a s nimi teď i Gorbačov) váhají. Sovětský prezident se poprvé od svého zvolení oficiálně vydal na cestu po své říši a navštívil průmyslové město Svěrdlovsk na Uralu. "Vaše volání o pomoc nás dostihlo", řekl skupině dělníků, se kterými se sešel k výměně názorů. "Bude-li vám někdo tvrdit, že chceme hned zvyšovat ceny a léčit ekonomii šokem, nevěřte mu! Naše vláda o problémech bude jednat ještě šest až osm měsíců. Pak předložíme její návrh k celonárodní diskusi. Nemějte obavy, víme jaká je situace v zemi, jaká životní úroveň - a že žádné rozhodnutí nemůže padnout naráz". Tolik tedy Gorbačov. A odkud že zazněly hlasy po naléhavosti tvrdé reformy? Od místopředsedy parlamentního výboru pro ekonomickou reformu Buniče. Ten ještě na počátku dubna žádal zrušení subvencí u tří čtvrtin cen, u 70 jinou formu než "národního podniku" a odhadl, že si to dlouhodobě vyžádá nezaměstnanost asi deseti milionů osob. Toho se Gorbačov zřejmě zalekl: hospodářská reforma musí počkat tam, kde se vynořují stále nové (možná i nepředvídané) problémy. Mezi nimi Sověty dlouho potlačované národnostní citění.

dosud nebyla, pro panstvo a jejich limuzíny se upravovaly příjezdové cesty. Prominenti z vládních úřadů a stranických sekretariátů se nestyděli smlouvat, jen aby přišli k majetku co nejlaciněji. Kupovaly se za polovinu, třetinu, ba dokonce i pětinu skutečné ceny. A když i to se zdálo kupcům moc, nechali si pořídit od svých známých z ústředních úřadů nový odhad s ještě nižší cenou. To se to pak kupovalo. František Pitra, druhdy vedoucí tajemník jihočeského krajského výboru KSČ, pozdější předseda české vlády, pořídil hájenku v Chotýčanech za 10.721 korun. Za pětinu ceny koupil hájenku Lipnice na Strakonicku vedoucí mezinárodního oddělení ÚV KSČ Štefaňák. Hájovnu Červený kříž získal za 25 tisíc korun tajemník městského výboru KSČ v Praze, Škubal. Jen z katastru lesního závodu Milevsko bylo v letech 1971 až 1985 prodáno či převedeno na stranické potentáty 29 budov - pro někdejšího ústředního ředitele Československé televize Zelenku musela být vyklizena hájenka protivínského lesního závodu, neboť se nacházela zcela na samotě ve velmi pěkné poloze a uchazeč byl navíc poslancem Federálního shromáždění, nositelem Radu práce - jak sám neopomněl zdůraznit, když na stavení dostal zásluh v dopise podnikovému řediteli státních lesů.

Jindy - jako v případě odborářů z Okresního výboru KSČ v Písku se jednalo o pronájem za symbolickou cenu 300 korun ročně. Veřejné a politické zásluhy znamenaly automaticky nárok na slevu. Vlivná osoba si podala žádost, znalec určil cenu, vedoucí útvaru investiční výstavby navrhl prodej, ředitel lesního závodu vyslovil souhlas a konečné schválení příslušelo podnikovému řediteli. Tím byl ve většině případů František Kalina, který tak dlouho přihrával hájenky a lesovny vlivným soudruhům, až si od nich vysloužil tučnou odměnu - ministerské křeslo. I generální prokurátor České republiky Krupauer, kterýžto by byl měl stát na straně zákona, a ze své pravomoci zasáhnout proti černým cenám a tím proti obohacování na úkor společného vlastnictví, udělal pravý opak když využil svého postavení a za 17 tisíc korun s 50 procentní slevou koupil hájovnu Karlov u Smetanovy Lhoty. Nebyl to jen majetek komunistické strany - jehož soupis se právě provádí a jehož hodnota jde do miliard, ale i nejrůznější způsoby osobního obohacování jejich prominentů, na něž doplácela a dodnes doplácí celá společnost.

STUDENT LOAN PAYOFF PROGRAM

If you're in default on a guaranteed student loan (FISL, GSL, Stafford, SLS, or PLUS loan), you may be eligible to pay it back without penalty or collection charges. (These charges can amount to as much as 35% of your debt.) You must pay your loan in full by August 31, 1990 to take advantage of this special program. For information, call the guarantee agency that holds your loan, or call the U.S. Department of Education's toll-free number:

Federal Student Aid Information Center: (800) 333-INFO

Zavítáte-li do Chicaga

neopomeňte navštívit obchod F. PANCNER, Inc a prohlédnout si bohatý sklad importovaného zboží, hlavně jedinečný výběr KŘIŠTA-LOVEHO SKLA z Československa a jiných zemí, čsl. KERAMIKU, pravé české GRANÁTY a Jablonecká BIŽUTERIE, PANENKY v krojích dámské ručně vyšíváné BLÚZY, kuchyňské KORENI, MLÝNKY atd'.

JEDETE DO ČESKOSLOVENSKA?

Máme pro vás praktické příručky k cestování:

AUTO-MAPA ČESKOSLOVENSKA	\$3.25
MAPA ČESKOSLOVENSKA	\$1.95
AUTO ATLAS ČESKOSLOVENSKA	\$6.50
PRAHA - plán města	\$1.95

SLOVNÍKY A UČEBNICE

Hais: Anglicko-český a česko-anglický slovník	\$6.50
Caha-Kramsky: Anglicko-český slovník	\$8.95
Trnka: Anglicko-český a česko-anglický slovník	\$6.95
Česko-anglická konverzace	\$3.50
Say it in Czech	\$3.50
Čestina pro cizince (Czech for Engl. speaking)	\$6.95
Plíme správně česky	\$4.50
Česká mluvnice	\$8.95

Poštovné: Do \$5.00 - \$1.25,- Do \$25.00 - \$2.50,-
TUZEX potravinové balíčky nebo dávkové poukazy do Československa využijeme spolehlivě a zaručeně.

F. PANCNER, Inc.

6514 W. Cermak Road Berwyn, IL. 60402

Tel: (708) 464-3459

Letní obchodní hodiny od 1. června do 4. září 1990

Pondělí - pátek od 9.30 ráno do 5.00 večer.

Sobota od 9.00 ráno do 5.00 večer.

V neděli zavřeno

SIŇCE 1921... First National Bank of Cicero

Provádí bankovní služby veřejnosti.

Základ spolehlivé společnosti

6000 West Cermak Road.

2500 South Cicero Ave.

Cicero Illinois 60650 Phone 780-5000 Member FDIC

Blamage

Jára Kohout

Mezi odpoledním a večerním představením v divadle Rokoku jsme několikrát vystupovali pro divadelního podnikatele Frantu Spurného se svými osvědčenými forbinami ve velkém sále v Lucerně, večer okolo sedmé hodiny při Monstre Kabaretu. Odskočili jsme ze svého divadla jen na 20 minut. Jednou při konečném bouřlivém aplausu přišel na podium vrátný a přinesl kytici s dopisem. Vyvalovali jsme na sebe oči. Ferenc cenil zuby a šeptal: "Komu to je"? U pugétu byl dopis: "Nejlepšímu našemu herci a komikovi". Němně jsme se hádali a jeden druhému bral květiny z ruky. Byli jsme již tenkrát rovnocenní partnery. Já volal: "To je pro mě"! Ferenc otevřel obálku a přečetl začátek psaní do mikrofonu. Stálo v něm: "Drahý Vlasto"! Bylo to pro Vlastu Buriána.

K této příhodě podotýkám, že dueta před oponou, kterým jsme říkali forbinu, jsme s Ferencem dělali od roku 1923. Prvně ve hře "Evropa o nás ví" ve Smíchovské areně. Ta dueta před oponou se dělala proto, aby se za ní mohly přestavět kulisy.

Voskovec s Werichem dělali podobné předscény později. Oba přišli k divadlu o čtyři roky později než já. V. a W. byli stejně staří jako já, ale měli zpoždění, protože oba studovali. Voskovec dokonce až v Paříži.

Každý rok v červnu jsme si vyjeli (divadlo na Smíchově) s celým aparátem na zájezd po republice. Chtěli jsme se venkovu ukázat a venkov potom houfně jezdil k nám do divadla. Tenorista Viktor Ostrý byl miláčkem dam. Hezký byl, dobře zpíval, ale byl trochu do sebe zamilovaný. Celý soubor v Pardubicích spal v hotelu Koruna. Inspicent Zákon vypátral, že Viktor nebude spát sám. Hodinu před představením si na korze namluvil místní slečnu, dcerku poslance. Seděla v divadle v první řadě a oči měla jen na našem tenorovi. S mladokomikem Mílou Svobodou jsme připravili lumpárnu. Věděli jsme, že Viktor bude v pokoji číslo 100. Byl to menší, lacinější hotel a jediný záchod byl na chodbě. Když milenci vešli, chvíli jsme s Mílou počkali a já tiše, z čísla hotelového pokoje odmontoval jedničku, tak že na dveřích zbyly dvě mosazné nuly. Ostatní si můžete domyslet. Celou noc někdo viděl dvě nuly a klepal na dveře, když nutně a rychle si musel odlehčit. Ale Viktor Ostrý řekl, že se pomstí.

Příští premiéra v Praze byla "Dcera druhé Roty" od Karla Haslera. Tenorista mě přinesl lékařské vysvědčení, že jeho sluchové zařízení nesnáší drnění

Pokračování na str. 7

VÁCLAV BENEŠ
TŘEBÍZSKÝ

královna Dagmar

Potom se obě ženy políbily a po příkladu matek i dcerušky učinily. A hostům se tu rázem zalíbilo – ještě lépe než v dřívějším jejich útulku na pravém břehu labském v oné tichoučné oudolině u lužického vладыky, poněvadž sem sotva asi slidičská noha zabloudí.

Německá knížata byla by se tenkrát nejraději císaři Jindrovi Štaufovci zavděčila zajatým Otakarem Přemyslem, v němž svatě římské říši může jednou vyvstat nejnebezpečnější protivník.

A nemohli se ani dosti navyprávět o Praze, o níž i na pobřeží baltickém po dvorech i chatách táhla už tehdy pověst ne-skvělejší.

„A což ten svatý, zlatý Vyšehrad?“

„Div světa, vlasti naší chloubu a sláva lidu našeho!“

„Ach, naše Arkona také někdy divem světa byla, i chloubou vši vlasti a slávu lidu našeho...“

Po těchto marčinyých slovech Jitruška svěřila krásnou hlavu, do níž jí pojednou vtáhly převážné myšlenky...

„A dnes ji nelze již poznat... Pověz, Jitruško!“

A dcera zdejšího starosty jakoby náhle všechna změněna, oči její plny mlh, rty se chvějí a hlas, jenž jí prochází ústy – jako by z hrobu prorážel, na němž mnoho vrstev tmavé prsti...

„Dnes pouhé rupy na těch místech, sloupky vyvráceny, kameny zpřeráženy, zlato všechno vyloupeno, poklady odneseny, bozi pohrouženi do hlubokosti mořských... Nešťastí veliké stihlo naši vlasti a tíží jeho začínáme cítit teprve my a budou ji cítit, kdo po nás přijdou... Kdy vstane z rozvalin a kdy se bývalým leskem zaskvěje? – A vstane-li, taková již nebude, jak bývala – nebude...“

Běloučké ručky Jitrušičiny klesly bezděky v klín a tak se zdálo, že prostornou jizbicí pořád ještě slyšet slova: „jak bývala – nebude!“ Výraz hlubokého žalu prokmital každým rysem ve sličném obličejí děvině.

Zrak otec Dobrohosta spočinul na lipovém věnci, jenž se vinul Jitrušce kolem skrání – a tak milounce slušel k jejím lícím. Již podruhé otevřely se ctihodnému muži rty, chtějíce promluvit, ale pokaždé slova vázla na jazyku a v hrdle umírala.

Tímhle dívčím zjevem byl dojat zmíry i otec Dobrohost. Jen Drahuška tulila se blíže k dívce, jako by jí chtěla povědět, jak sdílí její hoře, jež dovedla pochopit z těch zakalených očí, jejichž mlhami prozírala zcela jasně čistá duše Jitrušičina...

„Ten věnec na hlavě tvé?“

Drahuška první přerušila nastalé ticho.

„Slib věčným spásám učiněný...“

„Slib věčným spásám učiněný,“ opakoval po dceři starostově bezzvukým hlasem otec Dobrohost.

„A ten slib zní, panno ctná, smím-li se tě tázat?“

Paní Adléta také nyní promluvila a také tak plna obdivu utkvěla očima na dívčině.

„Stavu svého nezměním, dokud rodný kraj nebude svobodn – Se mnou tak se zaslíbil bodrckých dcer celý sbor!“

„Jdou na nás, drahá paní, těžké časy... My se již přiznávali ke kříži... I tato dcera naše pokřtěna vodou ze studánky, kde se před lety otcové k bohům modlivali...“

„Vy jste byli křesťané?“

„Byli, ctný muži!“

„A vy jste od kříže odpadli?“

Otec Dobrohost sepsal za téhle otázky i ruce své. –

„My jsme ten kříž svázali s těžkým kamenem, odlekli na mořský břeh a tam jsme ho až ke dnu pohroužili...“

„A proč – Pro Boha jediného – proč?“

„Protože ti, kteří ho u nás postavili, dopouštěli se na našich dcerách, na našich dětech hříchu, kterým trestá nejhoroucnějším peklem prý i ten Bůh váš... Oni se toho pekla nebáli, nám jim hrozili – poslechni, ctný muži, mohli jsme jim věřit? – Nemohli... A proto, jakmile se rozneslo, že mezi námi starý vojvoda, kříže všude padaly, buď je páliči či do vod házeli

s přivázanými těžkými kameny... Já přišla tak o dvě dcery – třetí – tahle nejmladší – nám zůstala... A proto jsme se zase vrátili ke starým bohům, proto jsme obrazy dědů na ohništích opět postavili a proto chodíme každým jítrem a každým večerem do svatého háje se pomodlit... Už opět čas! – Abychom šli! – Budou tě již tvé družky, Jitruško, čekat... Chcete-li s námi, můžete...“

Hlava otce Dobrohosta již zase svěřena ke hrudi, rty jeho sevřeny, ruce jeho ještě tak sepjaty, Drahuška ani dýchat se neodvažuje, paní Adléta ani svým sluohům nevěří... Kdy ještě byla v domově u svého otce i matky, povídalvali na jejich hradě zbrojnoši o obyvatelích těchhle zemí, ale dobrého nikdy nic... Kdykoli přišla řeč na Slované, vždy jen posměch a ústěpy si z nich tropili... Ani ve snách nenapadlo tenkrát markraběci dceru, co musejí zde zakoušet, a proto sama proti krajanům z duše zanevřela...

„Ať jdu, kam jdu, všude totéž slyším. Už jsem tuto zemi proputoval kříž nakříž, domorodci mi nikde neublížili; jen ti pochopové, kterýmž by ruce i nohy měly ochrnutí, jazyky zdivěnět, oči vypadat...“

Otec Dobrohost se rozezlil hněvem spravedlivým a také začal pěsti mimoděk.

Ani Drahuška, ani paní Adléta ho takhle ještě nikdy neviděly.

„Ať mi potom ještě někdo řekne, oč těm Barabášům ve zdejších zemích jde. Jsou všickni stejní, i ti, kteří měčem vládnou, i ti, na kterých kněžské posvěcení!“

Otec Dobrohost se rozhlížel nyní jizbicí důkladněji.

Bylo ještě znát, kde byl dříve zavěšen kříž.

„A oni od tebe odpadli, ty láska nejvyšší... Odpusť jim, nepřičítej jim toho, osvětlí je, prodchni srdce jejich milostí svou... A rouhače jméno svého, kteříž nejsou hodni tvého kříže a budou všemu křesťanstvu věčně na hanbu – trestej – hrozně trestej, aby tě poznal dobrý, ryzí zdejší lid a poznal tě, aby ti uvěřil...“

Otec Dobrohost klečel na zemi s rukama sepjatými a na rtech s modlitbou nejvšelejší.

Paní Adléta s Drahuškou také poklekli a slovo za slovem po knězi opakovali.

Tak se asi v těchto krajích od časů Gotšalkových žádný křesťan nemodlil a takovýmhle způsobem snad žádný půdy Kristovu kříži mezi polabskými Slované od onoho knížete mučedníka nepřipravoval.

A když po nějaké chvíli vstali a zahleděli se oknem k západu, uzřeli, kterak svaheem, s něhož staré, obrovské buky daleko široko se dívají po kraji bodrckém, vine se zástup dívek oděných v sněhobílá roucha, skráně všech ověnčeny listím lipovým, hlavy jejich nakloněny k prsům a rty jejich lští píseň, jakž Dobrohost ještě nikdy ve svém životě neslyšel.

Bylyť panny tyto za podvečerní záře v sněhovém, až na paty sahajícím šatě, ve vlasech se svěží zelení a na rtech s velebnou písní obrazem okouzlujícím, jakoby zjevy povzdušné – strážkyně i chránitelky rodné vlasti své, jež bohové spásy seslali s Ladou, Vesnou i Živou, aby učinily šťastným všecken kraj.

XII Ptáci, již letěli od mořských břehů k polední, měnili pojednou svůj směr a zakroužice několikrát ve vzduchu, vznegli se do výše a obrátili se zpět... A také zrakům střelami mizeli.

Bitevní vřava, jež se rozžehla na samém pomezí bodrcké země s nejděsnější prudkostí, zarazila je, polekala a zahнала do konců půlnocních.

Zase jednou se měřila slovanská síla s německým příbojem; ale tentokrát byla převaha na straně dosavadních přemoženců.

Korouhev Svantovítova poletovala nad slovanskými šiky vítězněji a vítězněji co chvíli. Kde jen větrem zadula, šiky německé okamžitě couvaly.

Pokračování na str. 7

When you have questions
about investing...

see the
Banking Professionals.

The Affiliated Bank/Western National we take a personal interest in our customers. We take the time to listen to your needs, answer your questions and discuss your investment alternatives.

We offer a complete range of financial services including discount brokerage and insured tax-exempt Unit Investment Trusts.

The Affiliated Bank/Western National... we have the personalized service you need and the investments you want to help you effectively manage your money.

Affiliated Bank/Western National

5801 West Cermak Road Cicero, Illinois 60650
6001 West Ogden Avenue Cicero, Illinois 60650
Phone 856-2000

DEPOSITORS
INSURED UP TO
\$100,000

Member
FDIC

Český národní hřbitov v Chicagu

nabízí MIMOŘÁDNOU KOUPI PRO BUDOUCÍ POTŘEBU lotů pro pohřby do země a míst v MASARYKOVĚ MAUSOLEU a připojených KŘÍDLECH BENEŠ a Štefánka pro pohřbených zemí a 20-procentní SLEVOU na běžné cenikové ceny za hotové anebo na výhodné splátky.

Navštivte naši úřadovnu anebo zavolejte. Na požádání rádi podáme další informace. Použijte této jedinečné nabídky, platné do 14. ČERVENCE 1990. V případě budoucí potřeby budete rádi, že jste napřed na to pamatovali.

Tel. (708) 738-8442 nebo (312) 539-8442
5255 No. Pulaski Rd., Chicago, IL 60630

Poslouchejte náš pravidelný nedělní rádlový program od 9 do 10 ráno na WCEV 1450.

Příběh dvou dezertérů z Rudé armády.

RFE

Jmenují se Petros Vysniauskas a Raimondas Dunaitis, oběma je dvacet let, oba jsou Litevci. Donedávna sloužili v motostřeleckém praporu, jak se nazývají dnes pěšáci, na hranici Nachičevanské autonomní oblasti, azerbajdžánské enklávy, ležící na pomezí s Iránem. v oblasti, která byla svědkem nejhorších střetnutí mezi Armény a Azerbajdžánci.

Před třemi měsíci to zde vypadalo jako v Afghanistanu" říká Petros Vysniauskas. K dezerci od jejich útvaru je přiměl nejen litevský patriotismus, ale i útrapy. "V našich ubytovnách nebylo ani jedno okno zasklené a museli jsme spát na holé zemi", říkají oba a dodávají: "všichni vojáci z pobaltských republik trpěli úplavicí a polovina mužstva měla žloutenku v tom či onom stadiu"

Neobyčejně překvapující bylo, že jejich jednotka, dislokovaná na území, kde žijí prakticky výhradně muslimové, byla z nich převážně složená. Přitom měli zakročovat nejen proti křesťanským Arménům, ale i proti muslimským Azerbajdžáncům. Vztahy mezi muslimskými vojáky a "bílymi", jak nazývají své evropské kolegy, byly velmi špatné.

"Vytvořili si mafii a veškerá práce připadla na tzv. "bílé", říká Raimondas Dunaitis, "a důstojníci s tím nebyli schopni nic udělat. To ovšem neznamenalo, že bychom s Rusy táhli za jeden provaz". U praporu sloužilo 13 Litevců, kteří se o prohlášení litevské nezávislosti parlamentem dozvěděli až 5 dní poté, když o tom jednomu z vojáků zatelefonovala jeho matka. "Předtím kolovaly určité pověsti, ale důstojníci je popírali. Litevci byli i dvakrát týdně povolávání k politrukům praporu a byli vyslýcháni - znova a znova se zjišťovalo jejich politické smýšlení.

Litevcům se podařil útek s pomocí Azerbajdžánské lidové fronty. Zařídila jim úkryt, dala jim civilní oblečení a propašovala je s dvěma průvodci letadlem vozícím poštu do Baku, odkud odjeli vlakem do Vilmusu, kde se přihlásili v nově vytvořeném středisku pro dezertéry při litevském parlamentu.

Blamage ...

zvonku. Na premiéře inspicient Zákona na tenora zvonil a on se neobjevoval. Měl přijít na konec třetího jednání jen k zásnubám s Hanou Vítovou. Nešel a já jako otec Haničky jsem řekl: "Holka takového lajdáka si nikdy nevěmeš a basta fidlii!"

Ostrého jsem po představení nadobro vyhodil a druhý den tu roli hrál Jiří Kačer, kterého brzy na to angažovali do Národního divadla.

Přemysl udeřil vojvodu plochou ocele v bílý vous, potom si odplivl a vraník jeho již se opět vzpínal, aby zmatek k zemi povánil.

"Nechte ho! - Ať jest svoboden!"

Bodrci potom již nenalezali odporu... Všecko německé vojsko obrátilo se na útek. Ale ušlo jich nemnoho. Nepoměrná většina padla za obětí zbraním slovanským. Takhle už dávno Němci ze zdejších krajů neutíkali; z poražených se aspoň nikdo na tak nešťastný výsledek válečné výpravy nepamatoval.

A od pomezí letěl přímou čarou k Brunšviku bělouš, že prachový oblak z udupané cesty kroužil až k obloze. Oř, zdálo se, že se ani půdy kopyty nedotýká... Na bělouši jezdec, o němž těžko povědět, zdali mrtev či živ, hlava jeho položena do hrůvy běloušovy a ruce k nohám svíslé, jakoby bez vlády... Byl to Jindřich Lev, pověstný sok Štaufovců, a vracel se z výpravy proti Bodrcům. Nepoznávali ho ani vlastní jeho lidé. A nebýt věnného oře jeho, Bůh sám ví, kam by byl zajel a kde by byl hlavu srazil. Také téhle pohany dlouho nepřežil.

Bodrci jezdcí rozjeli se za Němci na všechny strany a nikoho neživil. Modrobílý chochol na přílbici náčelníka dánské družiny všude bylo vidět. A všechna půda na dobrou hodinu cesty krví pročervenávala.

Těhle porážky němečtí letopiscové do svých historií nezaznamenali, ale vždycky jen svá vítězství a co věděli o Slovanech nejhoršího. A jestli jim někdy proklouzlo slůvko uznání, bylo to mimoděk a ihned je opravili jízlivým úštěpkem...

Vojvoda Niklot se na bojišti zdvihá, jak může nejvýše. Ale kolem očí tvoří se mu kola, kruh za kruhem a všechny větší než ten, který mu k hrdlu přikován: mráčky Morany obestírají ho tentokrát opravdu. Jedva jazykem může pohnout a jen chvílkami rozeznává, kdo u něho...

"Buďtež ti, Přemysle, díky nehynoucí...!"

Vojvoda Niklot snaží se mluvit hlasem, jak možno nejsilnějším.

"A tenhle mladý muž po tvém boku? - Červenobílý chochol jsem viděl mezi nepřáteli - potom mi zmizel z očí - poznávám ho teprve nyní..."

"Můj syn Vratislav..."

"Stáli proti sobě..."

Vojvoda Niklot zavřel oči...

"A potom má mezi nimi panovat mír, láska, úcta... Otec proti synu, syn proti otci... Proč jsme tak nešťastní, ty máti naše jediná... Tolik dětí máš a oni proti sobě hůř než cizinci..."

Přemysl svěsil hlavu, a syn jeho Vratislav, jenž trávil nějaký čas mladého života svého u hrabat z Luku a téhle jízdy se více zúčastnil ze zvědavosti než úmyslu nepřátelského - zarudl nejtmavějším ruměncem.

"Chybil-li jsem, vojvodo, touž chvíli jsem chybu svou napravil... Slyšeli-li, vojvodo?"

Jinoch se sehnul až k samému kmetu a zahýbal jím. Výčitka starcova dotkla se duše jeho nejbolestnější.

Niklot otevřel oči podruhé a rozhlížel se kolem sebe, jako by se nemohl vzpamatovat. Potom upěl zraky na korouhev Svantovítovu, jež se nad ním skláněla jakoby zaštitou před dechem Morany.

"Nepřítel? - Odpověztež, věrní moji..."

"Rozeznán na všechny strany, jasný vojvodo!" odpovědělo několik starostů jakoby jedním hrdlem.

"Buďtež velebeni boží věkožizní od věků na věky... Tak se mi zdá, že mne dědové moji k sobě volají, abych jim pověděl, co a jak... Přijdu - půjdu - co nejdříve... Ale vrátím se zase, vždyť byste nemohli být beze mne a já bez vás..."

XIII A volali k sobě dědové vnuka svého Niklota opravdu...

V bukovském dvoře postel bělounce vystlaná a v průčelí světnice na křesle vojvoda na zvalých tvářích s nejspokojenějším úsměvem.

Světnice plna starostů bodrcových.

Nejblíže u vojvody Přemysl se synem, choť i dcerou již hezky povyroslou, opodál otec Dobrohost a ze strany druhé rytíř Jitřenec, vedle něho bukovský starosta s Jitruškou... Ještě tak oděna rouchem sněhobílým a kolem skrání zelená se jí do té chvíle svěží věnec lipový... A před vojvodou polo-kruhem bodrcových panen také tak v běloskvoucích řízách na padesát. Kolem hlav jejich ovinuta taktéž zeleň lipová.

Ve světnici zavládlo na malinkou chvíli ticho... Vojvoda Niklot si pro okamžik odpočívá; ale jen pro okamžik, a už zase slyšet hlas jeho celou světnici.

"Jste slibu svého zproštění - vlast naše svobodna... Přístup blíže, rytíři Jitřenče... Starosto zdejší, přiveď dceru svou..."

Starý Niklot se namáhá, aby z křesla vstal. Dva mužové mu pomáhají. Podařilo se to vojvodovi.

Mladý Dán s Jitruškou před něho poklekl. Niklot sňal lipový věnec dívce se skrání a potom položil obě ruce své na hlavy zasoubenců...

Ve světnici ticho, nikdo ani nedýchá, ruce Niklotovy na hlavách Jitřencově i jeho nevěsty již hezkou chvíli... V jizbici dosud, jako by tu živé duše nebylo. Vojvoda se po někom obrací, zraky jeho hledají ještě někoho...

"A kde jest, Přemysle - dcera tvá?"

Kníže přikročil mlčky s Drahuškou ke křeslu.

"Bohové spásy ukázali ti, drahé dítě, kde máš svého štěstí hledat... A platí-li požehnání starého člověka i pro tvou hlavu - dávám ti je, dcero knížecí, měrou nejlepší..."

Hlas vojvodův se chvěl, jedva že tato slova mohl dopovědět a skorem na všechny tváře vyhrkly z očí bohaté slzy...

Pokračování příští úterý

Starý Niklot všude nejprvnější, meč jeho ryje dosud přehluboké rýhy a na hrdle jeho zcela zřetelným železný kruh; ale rdí se již na něm krev a ocel vojvodova všechna zčervenala. Nezbyvá ani času otřít ji o trávu. A šípy jako by se tomuhle kmetu zrovna vyhýbaly. Nezasáhl ho dosud ani jediný a sypou se jich kolem něho lijavce.

Vedle Niklota na vraníku rytíř, po jehož tnutí pokaždé jezdec s koně klesá. Meč rytířův púli i těžké brnění a srazí-li se s ocelí nepřátelskou, tato v kolikero kusů se rázem rozlamuje. A lze pozorovat pouze, kterak vždy rukou zamávne, kterak se meč slunečním světlem zatřpytí a potom se noří v tělo protivníkovy... Rytíř jinak jako by řeč byl ztratil, ani pro svého koně nemá slova, jen ho vždy tiskne ve slabínách ostruhami prudčeji...

Jest to český kněz Otakar.

Na vraníkově pokrývce bílý lev od červeného pole již nerozeznatelný...

Slovanské šípy postupují vpřed krok za krokem; ale Němci se brání, jak se říká, zuby nehty. Takového odporu se nenadáli a dosud podobného také v těchhle končinách nenalezli.

Rada dánská tlačí se také pozvolna víc a více kupředu. A z brnění těchhle jezdců srší jisker jako z kovářské výhně.

Modrobílý chochol na Estrichsonově přílbě také dosud neporušený. Hledí tohoto rytíře však spuštěno... Němci útočí z této strany také neprudčeji...

Přemysl zabojuje s vraníkem Dánům ku pomoci. Železný šik německých jezdců hrozí je kruhem obemknout...

Přemyslův oř se náhle vzpíná, Otakar sevřel jej ostruhami v boky jak mohl neprudčeji, v bitevní ryk mísí se pronikavé ržání a vraník se vrhá veškerou svou silou na jezdce, jenž mu cestu zastoupil...

Hledí protivníkovy také spuštěno, oba sokové rozpřáhli meče k nejpádňější ráně...

Přemyslůvi však div že ocel z ruky nevypadla a přece se ještě se sokovou nezklížila...

Na nepřátelském koni červená pokrývka se čtyřmi stříbrnými lvy, ale již valně otřelá, na přílbě rytířově červenobílý chochol, ale již značně vybledlý a hezky pocuchaný...

"Vratislave..."

Přemysl přehlušil tímhle výkřikem i třeskot železa.

Rytíř spustil hledí a pod helmici pojevila se mladistvá tvář, již letní slunce mohlo ožehnout tak asi dvacetkrát...

"Oče můj!"

"Kde se tu bereš, chlapče...?"

"Přitřhl jsem s Bavyry..."

Ale k dalšímu hovoru nezbylo již času; Dánové musili být vyproštěni stůj co stůj.

"Semhle, Vratislave! - Po můj bok! - Hr!"

Němečtí jezdcí uvedeni okamžitě ve zmatek. A potom se již na tomto křídle nevzmohli...

Po straně Přemyslově mladý rytíř jako lev se bije...

Němci skřípají zuby, proklínají ho, ale kletbu svou nemohou ani dopovědět. Klesají s koni s půl slovem na rtech...

Na protější straně však proráží brunšvickými řadami vítězný ryk. Couvajícím šikům přispěl ku pomoci sám Jindřich Lev. Korouhev jeho dme se nad hlavami železných mužů šíře a šíře. Pojednou se ztrácí prapor Svantovítův.

Přemysl octl se několika skoky na místě nebezpečí a po boku jeho pořád mladistvý rytíř, jež nazval Vratislavem.

"Nesmíme ustoupit ani o krok, sice veta po vás - po všem - na věky po všem..."

Hlas Přemyslův zrovna hřmí a mohutná postava jeho na vraníku jako by vzrostla ještě jednou tak do vysoka.

"Niklote! - Vojvodo!"

Potom se shýbá kníže k zemi, levice jeho prudce po čemsi sahá a za několik okamžiků již zase větrem posvátná korouhev poletuje. Žerď její svírá Přemysl v levici své tak pevně, že by mu ji musili useknout nad samými kotníky, aby mu z ní prapor vyrvali.

Vraník se řítí za strašlivého ržání na brunšvický šik bez pobídky sám.

Slované byvše již zpola rozrazení, svírají opět prořídle řady a neodolatelným náběhem vrhají se na nepřítel...

Vojvoda Niklot zůstává s četnými ranami na těle za nimi; ale oko jeho jasné a zkrvavělou tváří prokmitá úsměv, jako za listopadových mlh slunce, když paprsky jeho ozáří na několik chvílí zdejší kraj...

"Kupředu, věrní moji - žehnejtež boží vám - mstíte své otce, své matky, své sestry, své bratry, své nevěsty - bojujte za své nejpoddnější potomky - kupředu..."

Vojvoda Niklot se vlekl dodýchávajícími i sestýdlými Němčiky za svými a co hrdla měl, volal za nimi, aby je nadchl k udatenství a vytrvalosti...

Korouhev Svantovítova ozářena jakoby čarovným světlem a pod ní dva chocholy, červenobílé neustále se kmítají zrakům Niklotovým...

Přemysl prodral se až k samému brunšvickému vojvodovi, všechno drtě a kácejí před sebou, jako víchor, když jeho dechem staletá drva se vyvracejí.

"Poznáváš mne, šedivý hade? - Mezi těmihle bys mne jakživ byl nehledal a dnes nejméně... Za proradu, kteréž ses chtěl na mně dopustit, dáš mi dnes zadostiučinění..."

A potom se srazil dva meče, až se zajiskřilo a v uších zazvonilo...

Jindřichova ocel se již k opětovnému zklížení nehodila; byla přeražena v půli.

"Podívej se; mohl bych ti vehnat tento svůj meč do těla, až bych ti duši vyrázil..."

JOSEF HERMAN

ZA NÁRODNÍ KULTUROU

V červenci před sto léty se narodili:

5. 7. sbormistr Jindřich Tancibudek. Učiteloval v Mnichově Hradišti, kde také řídil pěvecký spolek Smetana, vedl delší čas orchestrální sdružení, se kterým provedl v městě a okolí skoro půl sta koncertů, dle dobových referátů velice hodnotných at' šlo o hudbu českou či světovou. Pan učitel Tancibudek byl zaujat hudbou od mládí. Přivedla ho k vážnému studiu (hud.věda) na Karlově Univerzitě, ke hře na housle - snad se zamýšlel i nad komposicí, neboť u Steckera studoval kontrapunkt.

11. 7. sochař Václav Remeš z Humpolce. Dle dostupných informací se zabýval portretem a městskou vedutou v reliefu, ale brzo vstoupil jako společník do továrny J. Kandelára - téměř všechny návrhy uměleckých výrobků pocházely pak od něho - však řemeslné. Škoda.

18. 7. v Rožnově pod Radhoštěm varhaník Jan Hlucháň, jehož publikační činnost byla značně rozsáhlá (převážně v rámci katol. charity), ten poctivý kumštýř i komponoval. Má několik sbírek tanečků, písní a vlastním nákladem vydal "Vánoční mši lidovou". Zemřel 22. 12. 1959.

21. 7. v Mladé Boleslavi Bohuslav Josef Kočí, sochař v Šanghaji! Byl tam poslán na studium starých umění - ovšemže také samostatně pracoval. Několik jeho děl bylo přijato odbornou kritikou velice příznivě. Od roku 1934 o něm není v českých pramenech žádných zpráv.

23. 7. v Slaném, hudební spisovatel, dirigent a organizátor hudebního života, Cyril Vymetal ze známé hudebně založené rodiny. Po svědomitých studiích doma i v cizině postupně dirigoval několik hudebních kroužků, spolků a uplatnil se při doprovodu významných solistů. Velmi rozvětvená byla Vymetalova činnost organizační i publikační, někdy na úkor vlastní práce literární, jak s lítostí vzpomínal dr. Fikrle. On totiž respektoval všechny Vymetaly, se kterými stál na stejné katolické základně a proto k nim neměl daleko. Pochopitelně, odborná měřítko byla na stejné výši, jako kriteria lidská.

25. 7. sopranistka Anna Krátká, provd. Šikulová. Vedle zpěvu studovala také hru houslovou, ale vyučovala jen zpěvu, mnoho let byla ve svazku divadel v Olomouci, Pardubicích a v Ostravě, na Slovensku uspořádala větší počet koncertů a pravděpodobně ze známosti blíže nejmenované koncertovala několikrát také v Rumunsku. Zemřela 25. 11. 1945 v Praze.

27. 7. hudební skladatel a organizátor hudebního života, František Sixta (†15. 3. 1954), autor hudby ke cvičením na třech posledních sokolských Sletech před komunistickým ujařmením Československa (1932, 1938 a 1948). Působil v hud. odb. Sokola, ve společnosti Antonína Dvořáka, kde byl po léta jednatelem. Vlastním povoláním doktor práv, pražský advokát.

Výročí tří úmrtí před padesáti léty vyjímáme z mnoha a mnoha ostatních:

Na 8. 7. připadá výroční den smrti své doby velmi dobře známé a vyhledávané učitelky zpěvu, Marie Pivodové. Jejím učitelem byl strýc František, zakladatel proslulé školy. Neteř Marie vynikala pevnou a čistou koloraturou na scénách v cizině a v letech 1894-1898 v Národním divadle v Praze. V roce strýcovy smrti 1898 školu převzala a vedla vlastně až do vlastního skonu - 1940.

Před padesáti léty, 14. 7. dotlouklo srdce spisovatelky Růženy Jesenské, o které se v duchu nedávno zdánlivě pohřbeného režimu vždycky psalo jako o revolucionářce, oddané velesvazu a komunismu vůbec, protože ve skutečnosti jí byla. Však ne vždycky a z těch let pochází mnoho skladeb českých hudebníků na její slova, od Maláta po moderního Zelinku, autora opery Devátá louka dle stejnojmenné hry Růženy Jesenské. Přehodnocovat její význam z aspektu čistě uměleckého je ilusorní a dnes si cos podobného nikde netroufá, protože je víc než dobře známo, kam to soudruzi dovedli díky z části i propagandě řady Růžen Jesenských a méně známých intelektuálů. Odmítnutí by mělo být zásadní a úplné, přesně takové, jak bylo

skoncováno s nacismem. Nic jiného totiž nezaslouží, at' se vyznavači zla chovali otevřeně či zůstali zakuklenými podnes - i po shovívavé a nerozhodné revoluci. Měli bychom považovat za vyznamenání, že právě česká hudba byla obdařena obrovským počtem nadšenců o nepomíjivém významu, protože by bez nich nebyla, čím jest: českým národním pokladem, hudbou utěšitelkou, bojovnicí, významnou služebnicí v chrámech a dobyvatelkou světa po několik staletí.

Český kantor z Předklášteří u Tišnova, Methoděj Janíček (také Metoděj) 23. 7. 1940, patří do důležitých řad pěstitelů hudby jako organizátor života v jejím středu, jako hudební skladatel, varhaník, dobrovolný sbormistr na školách v Rajhradě, Stiboři, v Tuřanech a jinde. Jubilantův význam vynikne v připomínce, že působil pod vedením P. Křížkovského v Brně a když byl Janáček na studiích v Lipsku, zastupoval ho - nekvalitní muzikant by nebyl zajisté vybrán na místo tak exponované, jehož úroveň byla dána dočasně nepřítomným skladatelem. M. Janíček napsal hodně, hodně skladeb a skladbiček, většinou pro chrám. Několik let psal jako referent o hudbě do časopisů odborných i laických s úmyslem povznést hudební znalosti a neznalých a hlavně, celý život přednášel - samozřejmě o hudbě. Hudba byla krví Janíčkovy života. Proto v ní vynikal výš než jiní a proto zaslouží pozornost neméně spravedlivě, než ti, kdo vynikli nad hudební plebs a nosí gloriolu s vavřínem.

Máme také několik výročí po 75 letech:

2. 7. zemřel mladičkový sochař Josef Formánek, bylo mu pouhých dvacet devět let.

13. 7. se narodil lékař MUDr. Vilém Vignati. Vedle svojí profese se věnoval kře na klavír a skladbě bez větších úspěchů - vynikal spíše jako doprovázeč.

14. 7. 1915 zemřel v Goteborgu devadesátiletý český muzikant, Josef Čapek, jemuž se ve Švédsku dostalo mnohých vysokých poct, mezi nimi jmenování členem akademie. Vešel také do hudebních dějin ve spojitosti se Smetanou.

23. 7. před 75. roky se narodila klavíristka a xylofonistka, Hermína Marková-Střížková, vystupující pod uměleckým jménem Romanovská. Působila jako učitelka na hudební škole, pilně koncertovala v rodné zemi i cizině.

Připomínají se ještě jiná výročí, například 1. července z roku 1900 kdy Národní divadlo dostalo po delších tahanicích nové vedení s Gustavem Schmoranzem v čele; dále to byli Kovařovic, Kvapil a Viscusi.

Dominikánský skladatel Václav Pražák zemřel před 235 léty. Byl proslulým řiditelem kůru a varhaníkem u sv. Jiljí v Praze.

Před 125 léty se narodila herečka Vojanovy ery, Bábuška, jak říkal Karel Čapek Marii Hubnerové. Oddanou a svědomitou příslušností k divadlu se zařadila mezi legendární zjevy Národního divadla v prvních padesáti letech existence.

Ve stejném roce 12. 7. se narodil varhaník a hudební pedagog Jindřich Zyka. Poslední čtvrtstoletí působil v Slaném, kde řiditelem kůru. Zemřel 7. 5. 1940.

A připomeňme si výročí zřídka vzpomínané, totiž po tisíci letech, ano 1.000 roků uplynulo od bitvy mezi Boleslavem II. Pobožným a Mečislavem, králem Polským. Obširnější informace podal Fr. Palacký.

Před 660 léty bylo v Čechách pozorováno zatmění slunce. Bylo nám vzkázáno, že celý rok 1330 byl krutý, ve znamení dešťů. Zvláště o červenci se pravilo, že 'vypršel' od prvního do posledního dne, takže téměř všechno obilí shnilo již přede žněmi 'nastojato'.

Před 200 léty 15. 7. se narodil malíř František Mašek, portretista a miniaturista, zřeknuvší se vojenské kariéry; přisedlal na kumšt, v němž vynikl také ve Francii.

Před 150 léty, 23. 7. 1840 zemřel jeden z žáků velkého V. J. Tomáška, skladatel Fr. Max. Kníže, vynikající kytarista, dokud byla ještě klasickým nástrojem.

Již uplynulo plných třistačtyřicet roků od děkovných bohoslužeb v chrámě nad Prahou na oslavu uzavřeného míru mezi Ferdinandem III., Francií a Švédskem.

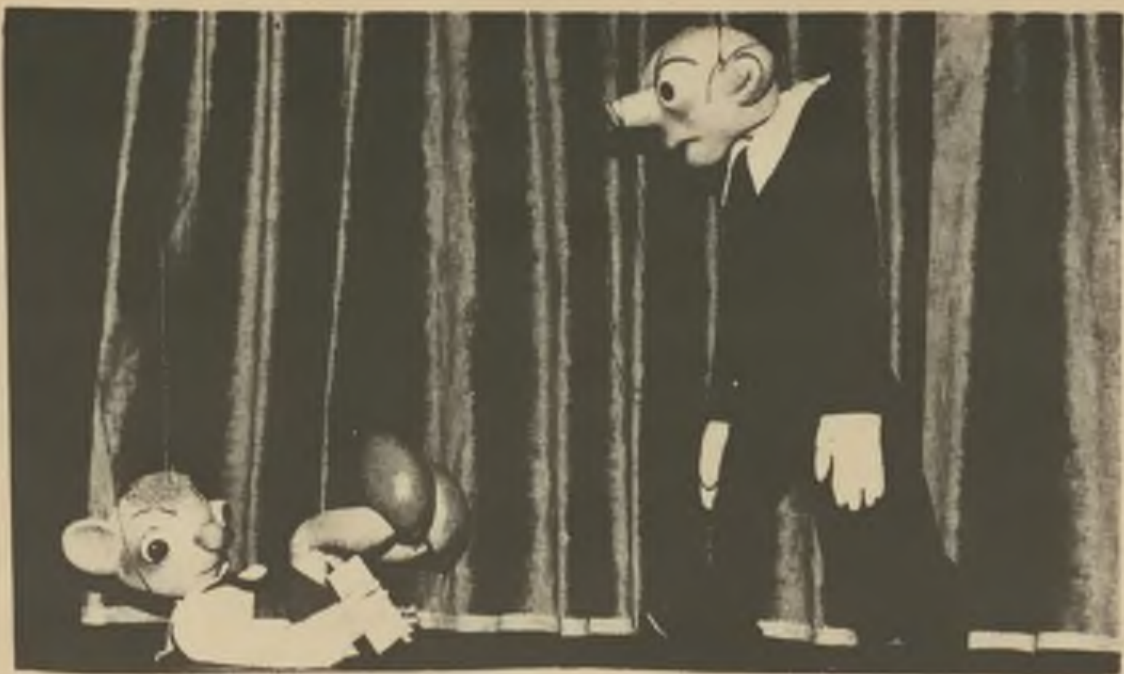
Den 26. 7. z roku 1420, starý 570 roků má nepochybně co říci dnešku: tehdy došlo ke konfiskaci majetku všech osob, které vstoupily pod prapor nepřijatého českého krále Zikmunda. Nic podobného jsme nedokázali v současnosti s komunisty, kteří celou zem i s národem bezmála pohřbili za živa!

Poslední výroční připomínka platí malíři Karlu Javůrkovi. Patří mu totiž jedinečné prvenství v českém výtvarném umění, protože nikdo před ním nemaloval náměty z české historie. Za přínos vlastenectví a podnětného národního citění mu budiž vzdán veliký a upřímný hold.

O vládě bychom měli vědět pokud možno všechno - a první, co bychom měli vědět, co za ni platíme.

Robert Fulford (Financial Times)

Kronika české obce Kupačov na Volyni

Divadlo dřevěných hvězd aneb Špejbl a Hurvínek očima Američana.

Američan John Borrell navštívil Československo a v Praze, mimo jiné, navštívil, o věc se zajímaje, divadlo Špejbla a Hurvínka. Zde je, co o tom napsal a bylo otištěno v magazínu 'Time' ze dne 9. dubna.

-rh-

Na malém jevištičku ve zkušebně pražského divadla Špejbla a Hurvínka čtyřčlenný orchestr loutek se nepokojně vrtí pod lesem provázků v očekávání, kdy to spustit. Potom technický pracovník nastartuje pásku, načez muzikanti, upraveni svými tvůrci tak, aby se věřilo, že jimi jsou a oživený hmyz v kalhotkách a žaketech, začnou hrát. Flétnistovy dřevěné prsty tančí od noty k notě, klarinetista zaklání hlavu v těch pravých momentech a tváře hornisty se nafukují, když dojde na něho.

Úžasem naplňující realizmus představení, výsledek to několika měsíčních zkoušek, je výplod několik století staré historie loutkového divadla. Je to tradice, pěstovaná nejen v technické dokonalosti zaangażovaných umělců, avšak také důvtipná -a někdy kousavá- politická satira. Od živení českého jazyka po tři století pod rakouskou nadvládou k popichování komunistické strany po uplynulých 40 let, loutkařství hrálo důležitou úlohu v kutí a vyjádření národní totožnosti.

Dnes ráno, venku sněhu po kotníky, když jsem se tu nachomýtl, se loutkaři věnují zkoušce dětské klasiky XX. století o malinkých tvorech hmyzího světa. Představuje se nám nejznámější pár československých loutek Špejbl a Hurvínek, po nichž je divadlo pojmenováno. Tým ve složení otec a syn, oba pořádně ušatí, je věčně zaangażován ve zdánlivě nikdy nekončícím souputění jednoho s druhým a s problémy dne. "Snad proto vydrželi ti dva tak dlouho", říká divadelní historik a dramaturg Pavel Grym. "Přizpůsobili se dobám".

Během právě končící komunistické éry všechny rukopisy her byly censurovány. Avšak za přispění mimojevištní improvizace byla do úst Špejbla a Hurvínka vkládána slova, jež by snad byla upoutala pozornost censorovy červené tužky. "Kdo vymyslel lásku"? zeptal se Špejbl Hurvínka v jednom z oblíbených představení. "Podle jistých pramenů Adam a Eva" na to Hurvínek, "ale jiné prameny trvají na tom, že to byli Marx s Leninem".

Zdeněk Lepšík, šestašedesátiletý, dlouholetý loutkař a bývalý náměstek ředitele divadla, k tomu dodal: "Lidé mají rádi takovéhle bočáky. Čekají na ně".

Některá dloubnutí do žeber byla neškodnější. Loni, když komunisté přišli se sérií hospodářských reforem, představení začala s rozpačitým předěláváním jevištní scénérie. "Dialogy odpadly, i cokoli jiného, lidem však ihned blesklo, že kritizujeme celkový přístup strany k perestrojce", praví Vlasta Polednová, redaktorka skript. Jindy, mluví Špejbl k tomu, který nad ním tahá za špagátky: "Jsem jenom obyčejným pimprle, který dělá jen to, co mi ti lidé seshora dělat dovolí". Nebylo mezi diváky nikoho, kdo by významu nerozuměl.

Povedená dvojice je také v širším smyslu alegorickou. Špejbl, předválečný buržoazní a opilý sukničkář, se za komunistického režimu vyvine v opatrného občana, který ví, jak se věci mají, ale bojí se postavit za to, v co věří, zatím co Hurvínek, kterého se komunisté jednou pokusili -a to marně- dostat do pionýra, střídavě bombarduje otázkami svého otce a konvenční svědomí.

Revoluce donutila divadelníky zamyslet se nad novými tématy. Mohou zanechat plánů na nacvičování satirické hry se Špejblem coby pacientem psychiatrické kliniky. "Jelikož téměř každý z nás nese část viny na svých bedrech na minulosti, naši diváci budou po nás chtít, abychom se zaměřili na budoucnost", říká Polednová. S dramatikem Václavem Havlem v prezidentském úřadě a svobodné volby co nevidět, jaká by ona témata měla být? Grym zakroučí očima. "Je ještě příliš brzy určit jaká", soudí. "Snad to bude boj o moc, nevyhnutelná

Česká emigrace na Volyň a do carského Ruska započala ve větším měřítku od roku 1868. Roku 1870 byla založena ve Volyňském kraji česká obec Kupačov na půdě, zakoupené od šlechtičny Marie Žagurské. Usadilo se tam 135 českých rodin, mezi nimi i můj pradědeček Josef Toman. Od útlého mládí jsem se zajímal o vše, co souviselo se vznikem a minulostí mé rodné obce Kupačov. Dodnes mi v paměti utkvělo vyprávění mých rodičů a krajanů o její minulosti. Tento český Kupačov těsně sousedil se starou ukrajinskou vsí Kupačov.

První historický záznam o českém Kupačově jsem našel v časopise Čechoslovan, ročník 1., číslo 24, ze dne 22.VII.1911, který vycházel v Kijevě, a můj děda Václav Toman patřil mezi jeho odběratele.

Již jako jinoch jsem si shromažďoval materiál s touto tematikou. Neváhal jsem zajít si pěšky 30km do města Vladimír Volyňský k archeologovi prof. Cenkalowskému, jenž mi mezi jiným sdělil, že ve 12.století byl starý Kupačov zničen Tatary.

Po vychození mástní školy jsem z těchto různých záznamů začal psát "Kroniku Kupačova" a po roce 1930 jsem ji dokončil. Před odjezdem na další studia jsem rukopis půjčil panu učiteli Karlu Půlpýtlovi, jenž brzy na to byl přeložen do obce Cepceviče na Polesí, odkud se mu podařilo odejet před zatčením do Brna. Můj rukopis se ztratil.

Těžko jsem nesl ztrátu svého díla a mnoholeté práce. Materiál jsem musel znovu nashromáždit a sestavit pro Novou kroniku, kterou jsem jako voják roku 1946 dokončil a útlu knížku pod názvem Památník obce Kupačov na Volyni jsem vydal v Podbořanech u Zátce. Roku 1948, před únorovým pučem jsem dokončený rukopis dal k uveřejnění redakci Věrná stráž, kterýžto časopis vycházel v Zatci. Jeho redaktor, můj krajan Václav Zidlický, můj rukopis dle uvážení doplnil. Po svém odchodu do exilu roku 1950 jsem se dozvěděl, že moje kniha vychází na pokračování ve Věrné stráž. Později jsem četl v časopisu

Hlas revoluce výňatky, přetištěné z mé práce. Za zachování mých různých textů a rukopisů musím vyslovit dík své v Pánu zesnulé matce Julii Tomanové, jež je opatrovala v době války a z Volyně přivezla do Čech po roce 1945, včetně nástinu připravované publikace, Dějiny Volyňských Čechů, na nichž jsem rovněž pracoval jako člen vojenské posádky v severozápadní části Čech.

Své rukopisné dílo jsem si přinesl přes hranice do exilu v Bavorsku a pak do USA. Od roku 1950 jsem knihu rozšířil a připravil k tisku. Dnes, jak jsem slyšel, má vyjít tiskem také Kronika Kupačova a Dějiny Volyňských Čechů. Přeji tímto svým krajanům mnoho úspěchu a děkuji jim za jejich obětavou práci pro dobro Volyňanů původem z Čech.

Celou redakci srdečně zdraví,

JOSEF V. TOMAN-TOMÁNEK
New York, N.Y. 25.VI.1990

Josef V. Toman-Tomanek

Kdo nezná cizí jazyky, neví nic o svém vlastním.

Johann Wolfgang von Goethe

honba za pozicemi, kdopak to ví. At' je to, co je to, Špejbl a Hurvínek se přizpůsobí.

Je také možné, že politická satira v loutkovém divadle se načas odmlčí a bude nahrazena universálnějšími tématy dobra a zla. Na pražské Akademii umění, jež nabízí čtyřletý kurz loutkařství, studenti produkují a předvádějí hry, jež se všeobecně věnují spíše duchovním než politickým tématům. "Pokoušíme se o něco nového", říká 25 letý Marek Bečka. "Špejbl a Hurvínek jsou zkrátka a dobře příliš staromódní. A přece je něco trvalého a typického u tohoto nosatého páru dřevěných hvězd, co se zdá nasvědčovat tomu, že se dožije příštího století. Jak nácvik pokračuje, Hurvínek, na sobě krátké kalhotky a kšandičky, hodně podobné oněm, které měl na sobě v letech třicátých, zachraňuje malého broučka z pavučiny zlého starého pavouka. Je to sedmá produkce v 50 letech této hry v divadle Špejbla a Hurvínka. Nicméně, když se začíná nová sezóna, hra bude mít zcela nový význam v zemi, která právě v těchto dnech pracuje na svém úniku z pavučiny komunizmu.

RBI, INC.
9025 West Cermak Road
North Riverside, Illinois 60546

**MILLIE
KOLESKE**

(708) 442-0444
(708) 579-0545

mluvíme česky

Jestli chcete prodavat nebo kupovat zavolejte, prosim.

Na PRODEJ překrásný, 4 roky starý zděný dům v nové části Westchesteru - 3 ložnice, 3 koupelny, plný sklep, letní kuchyne. Pro velkou rodinu a nebo pro matku a otce. Zavolejte o další informace!

MIKI SPIGL

Cermak Road Realty
6226 záp. Čermák tř.
Berwyn, Ill.
č. tel. : 484-4800

PRODÁ SE

**RODINNÝ DOMEK
VE WESTCHESTERU**
profesionálně stavěný, veliký pozemek. Moderní kabinety v kuchyni, 2 velké ložnice, koupelna s keramickými dlaždicemi, jídelna, přírodní krb, hotový basement s barem, patlo - velmi čistý! Nizké daně.
\$ 149,900,-

JÍŽNÍ BERWYN

Novější dům pro 2 rodiny - 3 BD + 1.
Příjem 1.050,- dolarů za
\$ 149,900,-

HELP WANTED

English speaking Bohemian woman between 35-45 to do home health care to a woman of 78.
Call after 7 PM and talk to
Marlene at 735-3585

POSTAL JOBS

Start \$11.41-hr. + benefits.
For exam and application information, call 7 days 8am to 10pm
1-216-324-2102 ext. 102

WORLDWIDE RECYCLING CO.

Presently accepting applications for positions as a purchasing representative. Must read, write and speak English and your native language. Must have experience in retail sales or related field. A college degree a plus. Interested applicants should send a letter and resume to:

Purchasing Representative
P. O. Box 8
Hartford, IL 62048
Attn: Pamela Davies

**HELP WANTED
CHILD CARE**

Mature, full time. Live in or out.
Housekeeper, cook, Nanny,
free some weekends.
Speak English. Experience preferred.
CALL 246-0705

WAREHOUSE

Well established pet supply distributor needs good employee for general warehouse and delivery. Benefit package includes medical and profit sharing.
Apply in person at:
7554 Central Ave.
River Forest - (708) 366-8885
Must be FLUENT in English

Cruise ship jobs

HIRING. \$300 \$900 WKLY.

Photographers, Tour guides, Bartenders, Casino workers. Hawaii, Caribbean, Bahamas. Call
1-206-736-7000 Ext. 3672N2

Nová kniha

Právě vyšla kniha Petra Romana "Vlečen pod šibenici". Autor odsouzený k trestu smrti, očitý svědek, poutavě a s napětím vypráví o období stalinismu v naší vlasti. Kniha by měla být v každé rodině a měli by ji číst příslušníci všech generací. Cena 20 dolarů plus 2 dolarů poštovné a expedice. Objednávky: Editions VERITAS, C. P. 2130, Ste-Julie, Qué. Canada J0L 2C0.

STUDENT LOAN PAYOFF PROGRAM

If you're in default on a guaranteed student loan (FISL, GSL, Stafford, SLS, or PLUS loan), you may be eligible to pay it back without penalty or collection charges. For information about this special program, call the guarantee agency that holds your loan, or call the U.S. Department of Education's toll-free number: (800) 333-INFO.

World Understanding Tomorrow Starts With Today's Youth

Be a part of building world understanding by becoming a host family to a student from Australia, Europe, South America, Central America or Japan.

One-year and three-month programs now available.

Call

1-800-766-4656

A Non-profit Educational Foundation
Fort Jones, CA
A Public Service Announcement

Výtržnosti ...

třída zhruba patnáctiletých dětí ze západoněmeckého Duisbergu přerušila výměnný pobyt v Lipsku a odjela domů. Na protest proti tomu, že po jejich tureckých spolužácích házeli východoněmečtí výrostci kameny, aniž by se kdokoli z jejich východoněmeckých hostitelů i jen pokusil učinit tomu přítrž. Na tuhle příhodu jsem si vzpomněla při zprávě o posílách VB pro Severočeský kraj, kde se, mimo jiné, výtržníci údajně perou s Rómy (cikány). Faktem ale je, že tou hlavní zárukou veřejného pořádku by jistě bylo zkonsolidované ministerstvo vnitra. K tomu dodejme, že bylo oznámeno jméno nového náměstka tohoto orgánu: je jím Jan Ruml, současný mluvčí Char-ty 77 a zároveň redaktor nezávislého týdeníku Respekt.

POTREBUJETE

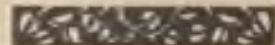
koupit, prodát, pronajmout, hledáte či nabízíte zaměstnání? Hledáte seznámení? Volejte přímo naše. odd. **MALÝ OZNAMOVATEL** Classified 749-1891 nebo 749-1898

WANTED TO BUY

Old Toys, Cars, Trucks, Football and Baseball Cards, Old Tins, Coffe, Tea, Tobacco, Japps Potatoe Chip Cans, Old Magazines, Cracker Jack Items, Iron Mechanical and Still Banks, Marbles, Old Walt Disney Items, Lone Ranger, Batman, Gene Autry, Old Comic Books, Beer Steins and Glasses, Old Postcards.
Call NORM at 863-8979 or 447-7955

It keeps more than memories alive.

THE AMERICAN HEART ASSOCIATION MEMORIAL PROGRAM

American Heart Association

This space provided as a public service.

Kde možno koupit HLASATEL:

- Austin a Čermák Rd. Cicero — stánek
- Miloš Pancner 6038 W. Čermák Rd., Cicero
- Prague Sausage 6312 W. Čermák Rd., Berwyn Pouze nedělní
- Redakce Hlasatele 6426 W. Čermák Rd., Berwyn
- Fred Pancner 6514 W. Čermák Rd., Berwyn
- Hon Oak Park & Čermák Rd. Berwyn — stánek
- 26th & Ridgeland Berwyn, stánek — nedělní
- Čermák Rd. & Ridgeland Berwyn, stánek — nedělní
- Čermák Rd. & East Ave. Berwyn — stánek
- V New Yorku: Candy Store 1437 - 1st Ave., New York, NY
- Optimo — 150 East End Ave. New York City, NY
- Americké velvyslanectví v Praze

Ján Mlynárik

Patrí k demokracii, že sa odkrývajú problémy, ktoré totalitný režim sústavne potlačoval. Ľudia sa nemohli slobodne vyjadriť a tak zostalo neprediskutovaných a neobjasnených mnoho otázok. Napríklad v spoluzití Čechov a Slovákov. Federalizácia, ako sa sformovala za normalizácie, nemala prostriedky adekvátne riešiť tieto problémy. Federalizácia je forma spoluzitia dvoch alebo niekoľkých národov v jednom, spoločnom štáte. Je to demokratický prvok, ktorého prednosti sa možu naplno rozvinúť iba vo fungujúcej, demokratickej štátnej forme. A tou normalizácia nebola, takže federalizácia za Husáka a Bilaka nemohla naplno využiť svoje prednosti.

Hoci sa minulý režim často chválil, ako vyriešil spoluzitie dvoch bratských národov, opak je pravdou. Nevyriešilo sa v podstate nič. Staré problémy a podozrievanie z obidvoch strán zostali. Vznikali dohady, povery, klebety. Nimi bola zasiahnutá najmä mládež. Dnes sa v nej nájde aj ktosi, kto obviňuje prvú ČSR, že vyhnala do zahraničia v rokoch 1918-1938 na 2 milióny Slovákov, hoci v skutočnosti išlo iba o desatinu tohto počtu. D'alej sa rozšírili fámy, že českí četníci za prvej republiky strieľali slovenských robotníkov: a to nie ako predstavitelia brachiálnej moci štátu, ale prosto ako Česi, vraždiaci Slovákov. Ak v sociálnych búrkach pri podobných stretnutiach zahynulo v celej ČSR, teda aj v českých krajinách a na Podkarpatskej Rusi za dvadsiťročné na 30 ľudí, za pár rokov po nástupe komunistov k moci bolo popravené vyše 150 ľudí, desiat-tisíce uvrhnuté do koncentračných táborov. To už mladý slovenský nacionalista nevidí, alebo pred tým zaviera oči. Prečo zrazu také očierňovanie prvej republiky, jediného demokratického štátu v XX. storočí ktorý

sme dosiaľ mali a prečo ono cudné mlčanie o genocíde slovenských Židov za druhej svetovej vojny, teda slovenského štátu a napokon vraždenie občanov za komunizmu?

V tejto súvislosti sa dehonestuje zásluha prvého prezidenta ČSR Tomáša Garrigua Masaryka, a to na predošlej komunistickej úrovni. Masaryk, po otcovi Slovák, sa predstavuje ako slovakofób zneuznávateľ slovenského národa. Keby nebolo jeho úsilia, s ktorým spojil svoje hlavné životné dielo náš generál Štefánik, Slováci by sotva dosiahli slobodu.

Vina na nevedomosti spočíva v ideologickej indoktrinácii bývalého režimu. Národ mal stratiť historickú pamät' ako základ svojej národnej hrdosti. Slepý a hluchý národ si okupant vždy ľahšie podriadi. Školské učebnice boli na zaplakanie: ak v nich neboli nadávky, boli v nich istotne polopravdy a lži. Dnes za to platíme trpkú daň. Katedry slovakistiky a bohemistiky sú na všetkých významnejších svetových univerzitách. Filozofická fakulta Karlovej univerzity dosiaľ nemá katedru slovakistiky, a Komenškého univerzita katedru bohemistiky. Chýbajú duchovné centrá, ktoré by boli schopné aj prostredníctvom masmédií stále pripomínať naše vzťahy, česko-slovenskú vzájomnosť, historické spoluzitie. Dnes o sebe veľmi málo vieme. Potom nie div, že prichádzajú experti zo zahraničia, ktorí si naše dejiny vykladajú po svojom, idealizujú temné stránky našich národných reálií a vyvolali spor o rozdeľovník. Boli silní preto, lebo my doma sme boli slabí a neinformovaní. Na socializmus ľahko "naletí" najmä neinformovaná mládež. Urobme všetko, aby sme v pravdivom výklade dejín spoluzitia Čechov a Slovákov našli povzbudenie pre rekonštrukcie demokracie a skutočne slobodného života. Inej cesty niet.

Přechod ...

cím zařízením, a téměř pravidlem se stala nevlídnost a neochota prodávajících, o hygieně prodeje nemluvě. Tak se pomalu vstup zákazníka do obchodu rovná vstupu do nepřátelského území, kde zákazník s nedůvěrou sleduje počínání prodávajících a ti na druhé straně sledují vetřelce, který je bude obtěžovat svými požadavky. Toto trvalé napětí vyvolává konflikty, při kterých se ztrácí účta jednoho ke druhému.

Úcta k povolání prodáváče vymizela z našeho života i pod vlivem neustálého zdůraznění toho, že prodávající jsou motivováni snahou po bezplatném zisku; z toho, že nedostatkové zboží jim slouží k výměnnému obchodu za jiné, atraktivnější věci, ke kterým nemají ti ostatní přístup.

Jako jednu z náprav vidíme v postupné privatizaci obchodu, protože ten je místem, kde můžeme denně hodnotit úspěchy či neúspěchy vládnoucích sil společnosti. Od té privatizace očekáváme to, že zákazník bude v prodejnách vítán, že mu bude zboží nabízeno prodávajícími, kteří znovu získají takzvanou stavovskou čest. Současně žádáme to, aby pracovníci obchodu nebyli vykořisťováni způsobem, jakým se to dělo dosud. Vždyť v zákulisí prodejen mnohdy nejsou ani šatny nebo odpovídající sociální zařízení, v prodejních stáncích zeleniny není k dispozici ani voda, pracovní tempo a to zejména v prodejnách potravin, nemá ve světě obdoby. Velmi často chybí možnost stravování v zá-

vodních kuchyních a naprostá většina zaměstnanců jsou ženy, které mají rodiny a tak není divu, že již do práce chodí unavené. Při tom v prodejnách velmi často chybí manipulační zařízení pro přemístňování zboží nadměrných hmotností. Mnozí z nás jistě využili možností vycestování do Rakouska nebo do SNR a s údivem pozorovali nejenom nepřeborné množství zboží a pohodu pracovníků a následně i pohodu kupujících.

To je tedy jeden z úkolů, který je zařazen do programu ČSS a to jako podpora začínajícím podnikatelům, pro které požadujeme stejná práva i povinnosti při nabytí a správě majetku.

P.S./WASHINGTON

a weekly column by
U.S. Senator Paul Simon of Illinois

S & L FRAUD: CATCHING THE CROOKS IN THE PIN-STRIPED SUITS

If someone robs a service station of \$30, the law enforcement officials go after the burglar and prosecute, as they should.

But the United States has just experienced the greatest financial theft in our history--carried out by thousands of people--and the wheels of justice grind with agonizing slowness.

I'm talking about the savings and loan scandal.

The latest estimate is it will cost a staggering \$400 billion over the next 30 years. The only good news in this mess is that two months ago the estimated cost was \$500 billion.

Recently a federal grand jury indicted a Texas savings and loan owner for fraud, including allegations he spent depositors' money on yachts, vacations and prostitutes. There are other outrageous examples and the Justice Department is dragging its feet.

The FBI reports there is a backlog of 20,000 unaddressed S & L fraud and embezzlement referrals. Of those, more than 1,000 involved fraud of greater than \$100,000 and more than 200 involved fraud of \$1 million or more. In fiscal year 1989, 20 people were sentenced for fraud and embezzlement in S & L cases.

This is a pathetically slow pace. Those who are largely responsible must be vigorously prosecuted and quickly.

Senator Alan Dixon and I are cosponsoring legislation to create a Department of Justice strike force to prosecute S & L officers responsible for fraud and embezzlement. It gives prevention and prosecution of this type of fraud the same high level attention we place on tax fraud, violent crime and other white collar fraud.

I am also moving through Congress a bill, which Senator Dixon also supports, to make sure the millions of dollars stolen will not be stashed away in foreign banks out of the reach of the law; to allow citizens with inside information to bring savings and loan

directors and officers and others suspected of fraud into court; and to give the attorney general the power through the civil forfeiture process to seize assets derived from financial institution fraud.

What can we do to prevent this from ever happening again? How do we protect the taxpayer in the future?

I am working on a plan to change the insurance structure for savings and loans, banks and credit unions. In every other form of insurance, the greater the risk, the greater the premium. When my son turned 16, our car insurance rates went up, because of the greater risk. But savings and loans, banks and credit unions are all charged the same rate, whether they operate prudently or imprudently. A federal study group will report to Congress on this in February, and then I hope we can act quickly.

But that proposal is not a substitute for vigorous action by the FBI and prosecutors. Several weeks ago at a Senate hearing, I urged Attorney General Dick Thornburgh to move more vigorously. That is clearly what Congress and the American people want.

In 1980, I was one of 13 House members who voted against a bill that became law, permitting banks and savings institutions to pay a higher interest rate on consumer deposits by phasing out over six years interest rate ceilings. That law began a down-hill descent of much of the savings and loan industry. Complicating things further was passage of the 1986 tax bill, depressing the real estate market and sending many savings and loans into deep difficulty.

By worshipping at the altar of deregulation, some of our leaders have undercut a system that had worked well in protecting the public and restoring confidence in our financial institutions. Now we must dig ourselves out of this mess, and quickly.

Let the World Come Into Your Home

Encourage international understanding in your home by opening the door to a qualified foreign exchange student. We have a number of carefully selected young people. Call today for a representative near you.

ISE
INTERNATIONAL
STUDENT EXCHANGE

1-800-766-4656

A Non-Profit
Educational Foundation
Fort Jones, CA

A Public Service Announcement

Jan Schneider

Snad už si nikdy neodmyslím jarní vánek
od plavné chůze snědých Katalánek.
Tak houpavě umí chodit pouze zvony
či nejžněšší tóny jarní Tarragony.
Nad hlavou slunce-zlatý nečesánek
otvírá vesně tmavomodrý stánek,
moří je z modře do moldánek
a proto pěnou zvoní.
Když katalánské vesně přeteče džbáněk,
sůl začne pršet ze všech slánek
a celé ramblas růžovoučkým vínem voní.
Tady se z Honzy snadno stane janek,
májový janek zapletený do volánek
barevných sukni, jež mu rozum cloní.
Ach, jaké sladké sliby v ženských očích tonou,
když jaro tančí rozsvícenou Tarragonou!

Ano, tyto jankovsky jarní verše jsem si zapsal na obrácenou stránku jídelního lístku v jedné z mnoha restaurací na ramblas v Tarragoně. Tím jsem se dopustil svatokrádeže, protože jídelní lístek nabízel mnohem větší poezii, neboť i jarní láska prochází jak známo žaludkem. Ale nejdříve musím vysvětlit, co to jsou ramblas a přiblížit vám krasavici Tarragonu jako takovou. Ramblas jsou v každém větším katalánském městě jeho hlavní tepnou. Když na ně nevkročíte, zůstane vám utajen tep jeho života. Tarragonské ramblas se podobají protáhlému pražskému Václavskému náměstí, stoupají také mírně do kopce, nejsou však ukončeny rampou muzea, nýbrž Balkónem Středozemního moře. Odtud se vám otevře jednak pohled na tarragonský přístav a potom podívaná, která naprosto potvrzuje následující slova španělského básníka Eugenia Nadala:

"Tarragona je město, které nám nejnaléhavěji připomíná věčnost moře. Vypadá jako hrad střežící nekonečnost hladiny, podobně jako Mykény na Egejském moři. Je to balkón zavěšený nad masou modře a zakotvený k pevnině dvěma nádhernými mysy".

A proč bych se v těchto místech nepřiznal, milí posluchači, že na jednom z těchto mysů jsem našel stálé kotviště. Vysoko, z pátého patra osmiposchodového domu na strmé skále vedle majáku pozorují Tarragonu, kterou už staří Rekové nazývali Caliopolis - Krásné město. Původ dnešní Tarragony nás totiž zavádí hluboko zpět do antiky. Založili ji sice Iberové, ale později ji osídlili Foeničané a Rekové. Pak ji několik let ovládal Hanibal, až ji v roce 218 před naším letopočtem dobyl Scipio, který jí dal jméno Cosse. Od té chvíle začala v dějinách stoupat hvězda slávy římské Tarragony. Změnilo se pouze její jméno z Cosse na Tarraco a stala se důležitým válečným přístavem Římanů. Na důležitosti a významu Tarraco získalo tím, že v něm určitou dobu žili Julius Caesar a Octavius Caesar Augustus. Stalo se dokonce hlavním městem římské provincie Hispania Citerior. Na křesťanskou víru první obyvatele Tarraca obrátil sám apoštol svatý Pavel. Ve druhém století po Kristu mělo město už třicet tisíc obyvatel (dnes jich má šedesát tisíc), byly v něm přepychové paláce, chrám, velké forum, cirkus, tržiště i divadlo, takže mělo všechna zařízení, jakými se mohla prokázat pouze důležitá římská města na nejvyšším stupni vývoje.

"Tarragonská pole jsou bujná, št'avnatá a napojená věčnou modří. Modř prosvěcuje korunami stromů, které působí jako by byly neustále vlhké, vznášej se nad spálenou půdou, jež má barvu zřícenin. Modř kreslí horizont, který proniká do krajiny jako horký med do střídy chleba. Modř překrývá všechny barvy, ale nestírá je, nýbrž oživuje, aby znovu překvapivě vytryskly. Tarragonská pole se táhnou daleko od pobřeží a nad zlatou půdou se chvěje jasný vzduch Středozemního moře. Tento vzduch, který zná daleké horizonty, rozsvěcuje také přítmi našich životů, zkrášluje je čímsi dávno minulým, jež nás oblažuje úsměvem nahé bohyně. Rudá půda pod olivovníky, jež nezná vyčerpání, velebná jako oltář. Zlatá půda pod rozkvétlou třešní. Okrová půda, která propůjčuje žár vlašským ořechům a osvěžuje lískové oříšky. Na návrší se k životu probouzejí granátové jabloně, rozkvétají mandlovníky ovívané palmami. Fíkovníky tu žijí v symbióze s angreštem, pomeranče a chlebovníky s rybízem. Pole se táhnou až k moři a stromy tvoří stráž i na strmých skalách a útesech. O pole Tarragony, vedro a magie této krajiny, vonící půdo oplodněná modrým vzduchem, díky za tyto chvíle nevyslovitelného štěstí!

Potud Gabriel Mir, jehož barvitá slova jsem si vypůjčil do tohoto vyprávění o městu, v němž už počátkem dubna kvetou růže, o městu, jež je nejkrásnější na jaře, stejně jako jeho snědé obyvatelky. A tak už si nikdy neodmyslím jarní vánek od plavné chůze snědých Katalánek. Tak houpavě umí chodit pouze zvony či nejžněšší tóny jarní Tarragony!

THE PALETTE AND CHISEL ACADEMY OF FINE ARTS

1012 North Dearborn Street, Chicago, IL. 60610 pořádá výstavu od 2. do 31. července 1990 pod názvem **Chicago: Portraits of Our Land**. Vystavují tam svá díla tři umělci: Ilona Stefan, Nancie King Mertz a Dušak Ciran. 20. července od 5 do 9 hodin večer bude recepce s vínem a sýrem. Veřejnost je zvána, aby se při ní setkala s umělci.

Obrazy je možno si prohlédnout během pravidelných hodin galerie; v pátek 4-7 večer, v sobotu 10 ráno do 3 h. odpo. Přístup volný. Organizace Palette and Chisel je nevýdělečná; věnuje se podpoře vizuálního umění výstavami a vzdělávacími programy v Chicagu a okolí.

Krajan Dušan Ciran, jeden z účastníků výstavy, jehož olejové malby často sběratelé kupují, je také respektovanou osobností v obci umělců jako kultivovaný instruktor; pořádá přednášky, dělá nástěnné malby a bývá soudcem na prestižních výstavách umění. Narodil se v Brezové na Slovensku a studoval v Evropě u vynikajícího umělce profesora Jana Ravasze. Pokračoval pak ve studiu u nyní již zemřelého Pierre Nuyttense, Waltera Parkeho a Charlese Vickery, který je teď proslaven jako jeden z nejlepších současných malířů přímořských scén. V Americe také studoval v North Park College, Chicago Academy of Fine Arts a na Americké Academy of Fine Arts. Jako umělec Dušan vždycky věřil, že lidé touží po kráse jako integrální části své existence. Je to toto dědictví krásy, které je hluboce potřebné a je součástí myšlení inteligentních, nadaných a citlivých lidí, kteří milují umění a cítí, že umění obohacuje jejich život. Ciran cítí zodpovědnost za svá díla. Jeho obrazy ukazují, že je lidským, disciplinovaným umělcem s osobní integritou. Jeho vroucí láska k umění a nenasytná touha pracovat se zračí v jeho ochotě obětovat se a věnovat práci potřebný čas. Toto jsou principy, kterými se vyznačuje jako umělec.

Díla Dušana Cirana obohacují soukromé i korporáční kolekce v Evropě a po celých Spojených státech. Mnohé z jeho obrazů jsou vystaveny ve veřejných budovách.

Svůj umělecký talent přenáší Dušan také do světa hudebního. Mnoho let zpíval v slovenském zboru Zora, dobře hraje na housle a mandolinu, a také zkomponoval mnoho populárních písní. Uměním a hudbou dovede vyjádřit a komunikovat své city publiku a lidem ve všech životních situacích.

Přel. m. m. j.

Hovor o budoucnosti je k užítku jedině tehdy, vede-li k okamžité akci.

E. F. Schumacher, Small is Beautiful.